Poštnina plačana v gotovini.

Leto LXXI. št. 78 Ljubljana, četrtek 7. aprila 1938 Cena Din 1.—

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izvzemši nedelje in praznike — Inserati do 80 petit vrst a Din 2, do 100 vrst a Din 2.50, od 100 do 300 vrst a Din 3, večji inserati petit vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej — »Slovenski Narod« velja mesečno v Jugoslaviji Din 12.—, za inozemstvo Din 25.—. Rokopisi se ne vračajo.

UREDNIŠTVO IN UPRAVNIŠTVO LJUBLJANA, Kmaljeva ulica štev. 5
Telefon: 31-22, 31-23, 31-24, 31-25 in 31-26

Podružnice: MARIBOR, Strossmayerjeva 3b — NOVO MESTO, Ljubljanska c., telefon št. 26 — CELJE, celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65; podružnica uprave: Kocenova ul. 2, telefon št. 190 — JESENICE: Ob kolodvoru 101.
Poštna hranilnica v Ljubljani št. 10.351

GOSPODARSKI POLOŽAJ SLOVENIJE

Plenarna seja zbornice za TOI — Toliko nejasnosti in negotovosti kakor zdaj že zlepa ni bilo v našem gospodarstvu

Ljubljana, 7. aprila

Davi ob 9.30 je bila otvorjena redna seja Zbornice za TOI. Predsednik g. Ivan Jelačin je najprej ugotovil, da je navzočih nad 50 zborničnih svetnikov in da je seja sklepčna, nato pa je pozdravil vse navzoče, posebej pa še načelnika banske uprave dr. Rateja. Pred prehodom na dnevni red je prečital pismo zborničnega svetnika g. Josipa Rebeka, ki sporoča, da so v zadnjem času nastale v obrtnem odseku neznosne razmere, da so ga opetovano napadali in sramotili in da ne more sodelovati v odseku, dokler ne dobi zadoščenja. Zato vprašа slavno zbornico, kaj namerava ukreniti, da se bo lahko v obrtnem odseku delo nemoteno in brez izpadov nadaljevalo.

Predsednik g. Jelačin je na to pripomnil, da se je informiral o tem in da se mu je slično izrazil tudi drugi član obrtnega odseka g. Zadravec. Prosi oba gospoda, da se v smislu § 24 zborničnega reda za danes zadovoljita, da zadevo predloži na prihodnji seji zbornice predsedstvu, ki naj vso stvar podrobno prouči, ker zbornica ne more na današnji seji meritorno razpravljati o tem.

Ker sta se prizadeta svetnika z njegovo izjavo zadovoljila, je zbornica takoj prešla na dnevni red. Predsednik g. Jelačin je najprej podal naznanila predsedstva, iz katerih posnemamo, da je banska uprava v Ljubljani odobrila zborničnі proračun za leto 1938 in zbornici dovolila pobirati 8% doklado na pridobnino in na družbeni davek. Dodatnih taks za obrtni odsek banska uprava še ni odobrila. — Namestnik zborničnega svetnika g. Lovro Planjna v Škofji Loki je podal ostavko na svoje mesto. Banska uprava je tudi potrdila imenovanje v šolski odbor abiturijentskega tečaja Zbornice za TOI gg. Ivana Jelačina predsednik zbornice, Albina Smrkolja, predsednika trgovskega odseka, zbor. svet. Frana Sirca, ravnatelja Trgovske akademije dr. Karla Pirjevca in zborničnega tajnika dr. Ivana Plessa.

Ker so dobili vsi člani zbornice tiskano predsedstveno poročilo, je čitanje odpadlo.

Nato je zbor. svet. Zadravec podal pregled računskega zaključka za leto 1937.

Predsednikovo poročilo

Gospodarsko politične spremembe, ki so nastale na naših mejah, ter odredbe novega finančnega zakona in številna nerešena notranje gospodarska in obrtno pravna vprašanja so povzročili nesigurno razpoloženje in poslovno vzdržljivost v gospodarskem življenju področja Zbornice za TOI v Ljubljani. Gospodarski položaj v Sloveniji je bil jedva kdaj v preteklosti tako nejasen in nedoločen kakor v zadnjem času. V dobi preteklih štirih mesecev od zadnje plenarne seje je zbornica delovala intenzivno v mnogih smereh. Pojavilo se je vprašanje reforme železniških tarif, ki je posebno za dravsko banovino izredno važno, vprašanje revizije zaščitne zakonodaje za delavstvo, da bi se omogočila zaposlitev čim večjega števila delovnih moči. Konference o turizmu ter o položaju našega strokovnega šolstva so stavile nova pereča vprašanja v ospredje. Ministrstvo za trgovino in industrijo je med tem izdelalo tudi novele obrtnega zakona ter otvorilo preko zbornic anketo o tem važnem osnovnem zakonu. Zbornica je sodelovala pri številnih konferencah, za katere je izdelala strokovna poročila ter je razpisala sedem pismenih anket.

VELIKA NEMČIJA ODLOČILNI ČINITELJ V NAŠEM IZVOZU

Razvoj zunanjepolitičnih dogodkov v zadnjih mesecih ima na gospodarske prilike zborničnega področja močan vpliv. Dravska banovina je postala čez noč soseda Velike Nemčije, ki ima razvito industrijo ter najmodernejšo tehnično opremo v vseh panogah gospodarstva. Avstrijska zvezna republika je bila važna postavka za naš izvoz in za naš turizem. Znatno je bilo število avstrijskih državljanov, ki so bili kot tehnične moči zaposleni v naši industriji ter so igrali vidno vlogo v našem podjetništvu, pa tudi sicer je Dunaj igral važno posredniško vlogo v naši zunanji trgovini.

Z naglo in nepričakovano priključitvijo Avstrije Nemčiji je nastal za našo gospodarsko politiko niz vprašanj, ki jih bo treba nujno urediti. Zanima nas predvsem vprašanje trgovske pogodbe in plačilnega sporazuma z bivšo Avstrijo, vprašanje obmejnega prometa, pravne pomoči in še kakih dvajset gospodarskih sporazumov, ki zadevajo nas kot neposredne mejaše in jih bo treba z Nemčijo obnoviti.

Po zadnji statistiki je znašala udeležba Nemčije skupno z Avstrijo nad 40% pri naši celotni zunanji trgovini, tako da je Nemčija danes odločilen činitelj v našem izvozu, od katerega je naše tržišče v izredno veliki meri odvisno. To je za nas vprašanje, ki je tem težje, ker ima Nemčija dirigirano, načrtno gospodarstvo s strogo kontroliranim izvozom in uvozom, dočim tega pri nas ni. Trgovinska pogodba z Avstrijo še ni bila odpovedana niti razveljavljena, dasi Avstrija kot pogodbenik ne obstoja več. Priključitev k Nemčiji bo imela, kakor se že danes vidi, za posledico znatno preusmeritev avstrijskega uvoza in izvoza, pa tudi izpremembo produkcijske podlage za mnoge gospodarske panoge industrije, ki so nam bile konkurenčne na izvoznih tržiščih.

V notranjem prometu je pričakovati v bodoče še jačji pritisk velenemške industrija na naša tržišča, ki ga bo najbolj občutila dravska banovina zaradi svoje periferne lege in zaradi dragega prevoza sirovin in pogonskih sredstev.

GOSPODARSKI ODNOSI Z ITALIJO

Z Italijo smo koncem marca praznovali obletnico nove etape v medsebojnih političnih odnošajih. V gospodarskem pogledu žal kljub obojestranski želji posledice zboljšanih političnih odnošajev niso prišle še do pravega izraza.

Vsi dosedanji napori, da bi se našli primerni kompenzacijski predmeti za uvoz iz Italije, ki bi omogočili uravnoteženi kliring ter povečanje izvoza našega lesa in živine, so ostali brez praktičnih rezultatov. Treba bo iskati novih potov, da bi se brez nevarnosti mladi industrijski delavnosti v Jugoslaviji omogočila obnovitev nekdanjega obsega našega izvoznega prometa z Italijo, ki je važen konzument naših sirovin in polfabrikatov.

ŠTEVILKE IN STVARNOST V ZUNANJI TRGOVINI

Zunanja trgovina se je lansko leto zaključila z visoko aktivnim saldom 1040 milijonov dinarjev v našo korist. Sam obseg zunanje trgovine se je lani povečal za 1896 milijonov dinarjev pri izvozu in za 1156 milijonov dinarjev pri uvozu.

K temu je pripomogla predvsem izredno obilna letina koruze z rekordnim donosom 53 milijonov stotov. Sam izvoz koruze je dosegel 698.9 milijona dinarjev do konca maja l. 1937., medtem ko pade glavni del še na spomladanske mesece tekočega leta.

Rekorden je bil tudi izvoz lesa, ki je dosegel 911 milijonov dinarjev, kar je razumljivo ako pomislimo, da je v dobi reparacij v devetih mesecih l. 1936 padel obseg našega izvoza na 20% normalne količine. Izredno konjunkturo je dosegel zaradi oboroževanja v svetu naš izvoz rud, skupno nad eno milijardo dinarjev.

Vidimo torej, da so k izrednemu porastu obsega in salda našega izvoza pripomogli v prvi vrsti izredni momenti, zato nas dosežene številke ne smejo zaslepiti nad stvarnostjo. V uvoznem prometu beleži rekord uvoz surovega bombaža in bombažnih izdelkov ki je bil za okrog 10 milijonov kg večji kakor prejšnje leto. Cene surovega bombaža so bile izredno nizke v drugi polovici lanskega leta. Zaradi pretiranega uvoza, ki je mnogo večji kakor porast konzuma, je v tekočem letu nastal občuten zastoj in so bile predilnice po večini primorane produkcijo znatno skrčiti.

V zimskih mesecih je bilo uzakonjenih več plačilnih in trgovinskih sporazumov z inozemskimi državami ter dve trgovinski pogodbi, sta bili objavljeni. Žal moramo ugotoviti, da vsi ti sporazumi niso bistveno olajšali položaja v plačilnem prometu in posebno zadnja pogajanja z Italijo so povzročila namesto pričakovanega razširjenja kontingentov skrčenje medsebojnega blagovnega prometa, kar se ni mogel doseči sporazum glede uvoza umetne volne in surogatnih izdelkov.

V tekočem letu se odpirajo važna vprašanja v naši zunanji trgovini. Pričakujemo, da se bo našemu lesnemu gospodarstvu končno odprlo več možnosti za vnovčenje šumskih produktov. Sklenjeni novi plačilni sporazumi z inozemstvom niso mogli bistveno spremeniti položaja v kliringških obračunih, še vedno ima stalno okrog 400 milijonov kliringških terjatev za izvoženo blago. V prometu z Italijo imamo celo tri razne kliringške račune, kar povzroča poslovnemu svetu mnogo preglavic, ker likvidacija starih računov prepočasi napreduje.

POLOŽAJ V DOMAČEM GOSPODARSTVU

V našem domačem gospodarstvu je lani več krajev zadelo mnogo elementarnih nezgod, ki so povzročile veliko škodo. Naše vinogradništvo in sadjarstvo je imelo izredno slabo letino, tako da je stomilijonski dohodek, ki sta ga druga leta dali ti dve panogi kmetovalcem, skoraj docela odpadel. Slika o gibanju gospodarskih obratov kaže, da ni več ugodnih pogojev za snovanje novih obratov. Število industrij se je celo zmanjšalo, prirastek obratov pa je znašal komaj 1 do 3%.

V industriji dravske banovine je bilo 13 prijav in 18 odjav, v obrti 1070 prijav in 873 odjav, v trgovini 832 prijav in 678 odjav, v gostinstvu pa 355 prijav in 212 odjav, kakor izkazuje zborнični kataster v preteklem letu.

STANJE NA DENARNEM TRGU

Na denarnem trgu se izvaja polagoma mobilizacija vlog. Znaten del denarnih zavodov pa je ostal še vedno prepuščen usodi brez potrebne izdatne pomoči. Denarni zavodi, ki vzpostavljajo svojo likvidnost, morajo postopati skrajno previdno. Odpis s 25% terjatev pri kmetskih dolgovih je pokvaril dober del načrta za obnovo likvidnosti zavodov. Dober del osvobojenih vlog se žal pretaka iz domačih lokalnih zavodov v Poštno hranilnico, kar pomeni praktično odtegnitev tega denarja iz plodne vloge, ki jo je igral v našem trgovskem in gradbenem kreditu.

Živahnejši promet v trgovini in jačja zaposlenost v glavnih panogah industrije ter večje število zavarovanih delavcev se je vzelo kot indikacija, da je naša gospodarska kriza v celoti premagana. Ta sodba je pa zelo enostranska.

KREDITNA POLITIKA PRIVILEGIRANIH DENARNIH ZAVODOV

Iz poročila Privilegirane zanatske banke vidimo, da je bilo zanimanje za obrtniške kredite stalno in živahno. Žal je zavod dal obrtništvu cele kraljevine samo 118.5 milijona dinarjev kreditov na razpolago, kar bi zadostovalo komaj samo za dravsko banovino.

Nas zanima predvsem delovanje podružnice te važne kreditne institucije v Ljubljani. Lani je dobila 367 prošenj za kredite, kar predstavlja 2% obrtniških obratov v Sloveniji. S temi prošnjami so obrtniki prosili za kredit v znesku 8.270.592 din. Odobrenega pa je bilo na 318 prošenj samo 5.460.592 din ali okrog 66%. To je napredek v primeru s prejšnjim letom, ko je Zanatska banka odobrila samo 4.3 milijona din kredita, vendar je sedanja izmera še vedno zelo daleč od vsote, da bi mogla ta banka igrati za obrtništvo kot celoto pomembnejšo vlogo.

Pri ljubljanski podružnici Zanatske banke je bilo lani eskontiranih 2220 menic za skupni znesek 22.2 milijona din, kar dokazuje kreditno sposobnost posojilojemalcev. Višina vlog je pri ljubljanski podružnici narasla od 6.39 milijona din na 8.2 milijona din. Važno je ugotoviti, da ljubljanska podružnica ni imela pri meničnih dolgovih nobene sodne izvršbe, dočim je bilo pri ostalih podružnicah za nad 600.000 din menic odstopljenih v sodno izvršbo.

Zanatska banka pri sedanjem ustroju ni uspela, da bi igrala v življenju našega obrtništva ono matično, vzgojno in zaščitno vlogo, ki jo je obrtništvo od nje svoječasno pričakovalo.

NARODNA BANKA IN SLOVENSKO GOSPODARSTVO

Iz njenega letnega poročila je razvidno, da tudi Narodna banka s svojima podružnicama v Ljubljani in Mariboru ne nudi naši slovenski izvozni trgovini, naši industriji in produkciji one opore, ki bi jo v okviru razpoložljivih sredstev lahko nudila in ki bi jo bilo želeti v interesu splošnega napredka.

Pri obeh bančnih podružnicah v Sloveniji je bilo odobrenih 586 meničnih posojil za skupno vsoto 104 milijone din. V primeri v stanjem eskonta v celi kraljevini z vsoto 1431.8 milijona din je naša udeležba v popolnem nesorazmerju z obsegom naše produkcije, z našimi kreditnimi potrebami in s potencialom našega izvoza. Narodna banka je postala tudi odločilen faktor v naši zunanji trgovini in trgovinski politiki ter dirigira kretanje naše zunanje trgovine. Narodna banka doslej ni uspela, da bi zmanjšala zastoj v kliringškem prometu, marveč naraščajo saldi naših terjatev do posameznih držav. Že vidimo, da je ves interes Narodne banke naperjen na to, da se postavi v bodoče vse privatno gospodarstvo pod neke vrste kontrolo in dirigiranje Narodne banke. Po izkušnjah gledamo na ta stremljenja z odprtim nezaupanjem.

Če končno omenimo, da tudi denar, ki se zbira v Poštni hranilnici, ki razpolaga v hranilnem prometu z 1248.9 milijona din vlog ter izkazuje koncem preteklega leta 1005 milijonov din blagajniške gotovine, mora biti vsakomur jasno, da za normalizacijo našega kreditnega in denarnega tržišča še davno niso ustvarjeni oni pogoji, brez katerih se delo sanacije in obnove ne da izvršiti. Večina vsote Poštne hranilnice se namreč porabi za alimentacijo državnega kredita, dočim participirajo privatni denarni zavodi vsega skupaj le s 117.6 milijona din plasmana.

Poleg tega je naše denarne zavode zadel težak udarec z izvedbo uredbe o likvidaciji kmečkih dolgov. Privilegirana agrarna banka je v dravski banovini prevzela od 509 zavodov 47.863 dolžnikov s skupno vsoto 479,561.390 din, kar predstavlja okrog 18% celotne prijavljene zadolžitve kmetov v državi. Do konca preteklega leta so plačali dolžniki na področju ljubljanske podružnice PAB na račun prvega obroka vsoto 30.702.861 din. Od te vsote je PAB rezervirala za izplačila prve anuitete upniškim zavodom znesek 24,559.982 din.

Odpis, ki gre v breme upniških denarnih zavodov, je znašal okrog 120 milijonov din, kar pomeni veliko oslabitev substance zainteresiranih denarnih zavodov. Ta odpis gre pri večini zavodov preko razpoložljivih rezerv. Razen tega je praksa pokazala, da je uredba o likvidaciji kmečkih dolgov zelo nepopolna in nezadostna. Definicijo za vaškega obrtnika je prinesel šele novi finančni zakon.

DAVČNA OBREMENITEV

Davčna obremenitev v dravski banovini je za nad 100% večja kakor v pretežnem delu ostale kraljevine. Za bodočnost našega gospodarstva je ta okolnost zelo neugodna.

Vprašanju železniških tarif smo posvetili polno pažnjo. Nobeno drugo področje ni tako odvisno od pravilne ocene tarifno političnih odnošajev in v toliki meri tudi ne občuti škodljivih posledic tarifno političnih ukrepov kakor baš naše zborнično področje. Dosegli smo, da se bodo povišanja, ki jih povzroča tarifna reforma, gibala v znosnih in zmagljivih mejah.

Vprašanje izgradnje in modernizacije našega cestnega omrežja se končno približuje zakonski ureditvi. Zbornica bo skupno z Društvom za ceste nadaljevala svoja prizadevanja, da bodo potrebe dravske banovine primerno upoštevane.

Zanimanje za novelacijo obrtnega zakona je bilo živahno. Fiskalna obremenitev gospodarskih podjetij in pridobitnega dela se v glavnem ni nikjer zmanjšala, marveč ponekod celo zvečala zaradi poostrene kontrole. Po 15 letih bi bilo potrebno revidirati carinske tarife. Novi finančni zakon prinaša poslovnim krogom povečanje taksnih stroškov v blagovnem prometu. Smer finančne politike zadnjih let se občuti tem neugodneje, ker je participacija naše banovine pri razdelitvi skupnega davka globoko pod zneskom, ki bi ji po vsakem realnem ključu pripadal. Davčno breme je po posameznih banovinah neenakomerno razdeljeno. Da gospodarski položaj v dravski banovini ni baš najboljši, najbolj dokazuje število sodnih eksekucij in zemljiških vknjižb. Lani je bilo v dravski banovini 72.000 predlogov za sodno eksekucijo in v zadnjih dveh letih se je zemljeknjižno zavarovalo preko 214 milijonov dinarjev dolgov.

To so glavne in najbolj značilne poteze o stanju gospodarstva v Sloveniji, ki jih je omenil v svojem poročilu predsednik Zbornice za TOI g. Ivan Jelačin. V drugi polovici poročila, ki obsega 15 tipkanih strani, pa je naštel in pojasnil izredno številne posamezne akcije zbornice, s katerimi je zbornica ščitila slovensko obrt, trgovino in industrijo ter gostinstvo.

Jugoslov.-nemški gospodarski odnošaji

Samostojni predlog zborničnega svetnika g. Hrastelja Jožeta iz Gor. Radgone o gospodarskem položaju naše severne meje ter radi ureditve trgovsko-gospodarskih odnošajev med našo državo Jugoslavijo in sosedno Nemčijo.

Visoka zbornica! Nemčija, s katero je naša država Jugoslavija že sedaj imela dobre prijateljske trgovske odnose in pogodbe, je vsled priključitve Avstrije postala naša neposredna sosedna država.

S tem dejstvom je za nas Jugoslovane, osobito pa za naše severne obmejne kraje, postala nujna potreba čimprejšnje in čimboljše ureditve medsebojnih trgovsko-gospodarskih obmejnih odnosov.

Z bivšo sosedno državo Avstrijo je imela naša država prvotno na podlagi medsebojnega dogovora dobro urejen mali obmejni promet. Žal, da se je ta dogovor prav občutno okrnjeval v našo škodo pri prav vsakem naknadnem pogajanju. Poleg tega so pa avstrijske oblasti na pritisk svojih obmejnih zainteresiranih slojev, vedno znale najti legalna in tudi nelegalna sredstva, ki so očividno izigravala medsebojne trgovske dogovore. Dočim jugoslovenski obmejni gospodarski krogi večkrat na merodajnih mestih niso našli potrebnega razumevanja za naše pereče severno-obmejne gospodarske in narodne težnje.

Rezultat te velike ekspanzivnosti avstrijskih oblasti in na drugi naše brezbrižnosti za našo severno mejo je danes za nas tako v gospodarskem kakor tudi v narodnem pogledu zelo žalosten. Navajam samo eden primer

Prvotni sporazum, ki je bil v veljavi še leta 1932, je dovoljeval prebivalcem v 15 km obmejnem pasu prost prenos po vsaki osebi do 5 kg moke ali peciva, do 50 kom. jajc in do 4 kg mesa, dočim današnji predpisi dovoljujejo in sicer: na 2 osebi po 1 kg moke, 2 kom. jajc, in ½ kg mesa.

Tudi v pogledu dvolastništva se prvotni sporazumni obmejni dogovor za nas Jugoslovane ni izboljšal, nasprotno, avstrijske oblasti so tudi v tem pogledu storile vse, da so povečale interes svojih dvolastnikov za nakup naše slovenske zemlje. Našim jugoslovanskim dvolastnikom, ki imajo zemljišča na avstrijski strani, pa so prav iste oblasti delale neprestane ovire, tako, da je velika večina naših dvolastnikov svoja zemljišča na avstrijski strani pod pritiskom teh ovir prodala Avstrijcem.

Nasprotno temu pa moram žal konstatirati, da je nemška posest na naši strani rastla od leta do leta, ter dosegla, da je danes v katastrski občini Gor. Radgona 48% vseh zemljeknjižnih vložkov v rokah Nemcev in nič boljše ni v sosednjih obmejnih občinah.

Da se narodno-gospodarstvo naše severne meje, ki predstavlja zelo važen faktor naše državne skupnosti, utrdi in zavaruje pred propadom predlagam, Zbornica TOI kot predstaviteljica vsega narodnega gospodarstva dravske banovine, naj takoj na merodajnih mestih pokrene potrebne korake, da naša država Jugoslavija čim preje pristopi k pogajanjem s sosednjo državo Nemčijo, potom katerih naj se uredijo medsebojni trgovski in gospodarski odnosi sosedstva.

V narodnem gospodarskem interesu ne samo naše severne meje, temveč naše celokupne domovine je, da se pred pogajanjem detajlno prouče vsa tozadevna pereča vprašanja, ter smatram za nujno potrebno, da merodajne oblasti pritegnejo k pogajanjem tudi naše obmejne gospodarske in narodne zastopnike kot eksperte — svetovalce.

Prosim Zbornico TOI, da temu vprašnju posveti svojo največjo skrb in pozornost.

Ob zaključku redakcije je bilo na dnevnem redu še vedno čitanje samostojnih predlogov.

Belgija odklanja federacijo

Bruselj, 7. aprila. b. Senator de Grunne je vložil na ministrskega predsednika Jansona interpelacijo, v kateri se dotika poslednjega mednarodnega razvoja v srednji Evropi in nato priporoča notranjo konsolidacijo Belgije v znamenju okrepitve izvršne oblasti in vzpostavitve federativne državne oblike. Ministrski predsednik Janson je na to interpelacijo takoj odgovoril. Priznal je senatorju de Grunneju tehtnost nekaterih pogledov, odločno pa je v imenu večine v parlamentu odklonil zahtevo po spremembi Belgije v federativno državo. Belgija bo slej ko prej ostala enotna država, ker odgovarja to želji ogromne večine belgijskega naroda.

Ruski poslanik v Sofiji odpoklican

Moskva, 7. aprila. AA. Ruski poslanik v Sofiji je odpoklican. Vzroki niso znani, toda nihče ne dvomi, da čaka Razkolnikova ista usoda kakor toliko njegovih tovarišev. Razkolnikov je bil prej sovjetski poslanik v Revalu in Kodanju.

Moskva, 7. aprila. h. Razrešeni sovjetski poslanik v Sofiji Razkolnikov je igral v boljševiški revoluciji l. 1917. veliko vlogo. Takrat je postal diktator ruske vojne mornarice in je v glavnem njegova zasluga, da se je vojna mornarica pod njegovim vodstvom pridružila boljševiški revoluciji.

Ruski komisar za promet Bakulin odstavljen

Moskva, 7. aprila. br. Sovjetski komisar za promet Bakulin je bil danes odstavljen. Vodstvo komisarijata je prevzel Kaganović, komisar za težko industrijo.

Zamenjava poljskega poslanika v Berlinu

Berlin, 7. aprila. h. V diplomatskih krogih zatrjujejo, da bo poljski poslanik Lipski v kratkem zapustil svoje mesto. Lipski je že od l. 1933 poslanik Poljske v Berlinu in se je ves čas vneto zavzemal za poljsko-nemški sporazum.

Poljsko-nemški tiskovni sporazum

Varšava, 7. aprila. AA. Uradno objavljajo, da so se poljsko-nemška pogajanja za ureditev tiskovnih vprašanj končala s sklenitvijo popolnega sporazuma. V sporazumu ugotavljata obe stranki vzajemno voljo za razvoj miroljubnega duha v medsebojnem razmerju na podlagi dogovora iz januarja 1934 in na podlagi izjave iz novembra lanskega leta glede postopanja z manjšinami.

Odklonjena ostavka egiptske vlade

Kairo, 7. aprila. AA. Predsednik vlade Mahmud paša je podal ostavko, ki pa jo je kralj odklonil in mu naročil, naj mu pripravi prestolni govor za otvoritev zasedanja novega parlamenta.

Vlada je ponudila odstop, ker je stranka vafdistov odklonila sodelovanje v koalicijski vladi. 40 poslancev, ki niso pripadali nobeni politični stranki, se je izreklo za sedanjo vlado, ki razpolaga z večino 135 poslancev izmed 264, kolikor jih šteje parlament.

Velik požar v treh čikaških hotelih

Chicago, 7. aprila. br. Ko je v pretekli noči besnel nad mestom snežni vihar, je nastal v Central hotelu, sredi mesta požar, ki se je zaradi viharja zelo naglo širil ter je zajel še dva druga sosedna hotela. Skupno je bilo v nevarnosti 375 tujev, ki so prenočevali v teh hotelih. Gasilcem se je posrečilo, da so jih še v zadnjem trenutku rešili. Le 8 gostov niso mogli več rešeti in so našli smrt v plamenih. 4 gostje in 1 gasilec so dobili smrtno nevarne poškodbe.

Borzna poročila.

Curih, 7. aprila. Beograd 10, Pariz 13.45, London 21.6475, Newyork 436.125, Bruselj 73.425, Milan 22.94, Amsterdam 241.40, Berlin 175, Dunaj 48.50, Praga 15.21, Varšava 82.20, Bukarešta 3.25.

Blumove težkoče:

Francoska vlada pred novo krizo

Usoda Blumove vlade je odvisna od sklepa senata, ali sprejme v poslanski zbornici odobrena ji finančna pooblastila

Pariz, 7. aprila d. Včeraj ob 17.30 je poslanska zbornica končala razpravo o predlogu min. predsednika Leona Bluma za nova finančna pooblastila vladi. **Zanje je glasovalo 311 poslancev, proti pa 249, dočim se jih je 42, po večini radikalnih socialistov vzdržalo glasovanja.**

Izmed 113 radikalno-socialističnih poslancev jih je 59 glasovalo za finančni predlog Leona Bluma, 66 pa proti. 26 poslancev radikalno-socialistične stranke se je glasovanja vzdržalo.

Razprava je trajala ves dan ter je bila zelo burna. Proti Blumovim zahtevam je posebno ostro nastopil vodja desničarske opozicije, bivši min. predsednik Flandin, ki je predvsem očital Blumu, da nikakor ne podpira demokratskih in parlamentarnih načel, če povsem nenadoma zahteva pooblastila za važne in obširne finančne reforme. Rok, v katerem naj bi se Blumovi načrti spravili pod streho ali odklonili, je bil prekratko določen. Zbornica naj bi o njih odločila, čeprav nima časa, da bi natančneje proučila zahtevana daljnosežna pooblastila. V takih okoliščinah ni mogoče govoriti o pravem parlamentarizmu. Blum se proglaša za glavnega francoskega pobornika demokratskega sistema, stvarno pa postopa vse drugače. Pri vsem tem je značilno priznanje Blumovega režima, da ne more najeti posojila, kar je najboljše znamenje, kako malo zaupanja uživa v Franciji.

Dočim je Blum v poslanski zbornici prodrl s svojimi zahtevami, v politični javnosti skoro ne dvomijo, da mu bo senat odklonil zahtevana pooblastila. Finančni odbor senata se je sestal že snoči in pričakujejo, da bo v zbornici sprejeti zakon docela predelal in da bo znatno omejil zahtevana pooblastila, češ, da bi dovedla do razvrednotenja franka.

Kakšna pooblastila zahteva Blum

Zakon o pooblastilih, ki ga je predložila Blumova vlada parlamentu, ima prav za prav samo en člen, ki pooblašča vlado, da sme do 1. julija z navadnimi odloki odrediti ukrepe, potrebne za državno obrambo, zaščito zlate podlage Francoske banke ter poživljenje financ in narodnega gospodarstva. Ti odloki morajo biti predloženi parlamentu še v teku letošnjega zasedanja, najkasneje do 31. decembra v naknadno odobritev. Zakonski predlog je podpisal samo min. predsednik Blum. Ostalo besedilo zakonskega predloga služi samo za njegovo utemeljitev pred parlamentom, ne tvori pa sestavnega dela zakona samega.

Listi ugotavljajo, da je povsem v skladu s socialističnimi reformnimi načrti. To razodevajo zlasti določbe o ukinitvi davčnih privilegijev za rente, nekoliko prikrita devizna kontrola itd. Predlog odklanja sicer posojila kot dopolnitev izdatkov za oboroževanje na osnovi povečanih davkov, zato pa se zavzema za druge prisilne ukrepe. V svojih komentarjih presojajo listi finančni problem kot del splošnega problema, pred katerega je postavljena danes Francija, in se močno zavzemajo za osnovanje vlade širše narodne koncentracije. Tako piše »Temps« med drugim: Pričakujemo vlado, ki naj bi bila sposobna za ozdravljenje financ, ki pa naj bi bila še bolj sposobna za zavarovanje naše notranje in zunanje varnosti, ki bi nam torej prinesla socialni mir doma, mednarodni položaj pa presojala z vidika pravih francoskih interesov.

Odločitev radikalnih poslancev, ki so glasovali za Blumov predlog, tolmačijo v poučenih krogih kot taktično potezo radikalne stranke, ki ne želi v naprej prevzeti odgovornosti za morebitni padec Blumove vlade, da ne bi s tem zaigrala morebitnega upanja za kasnejšo sestavo nove vlade. Chautemps in Blum sta se že ves poslednji čas trudila, da bi odgovornost za prelom v ljudski fronti zvrnila drug na drugega, kar je bilo tudi pri sedanjem glasovanju v parlamentu odločilno.

Kakor se doznava, je klub radikalnih senatorjev, ki šteje 91 članov, razširil včeraj med radikalnimi poslanci posebno izjavo, v kateri ostro kritizira stališče, ki ga je k Blumovemu predlogu zavzel radikalni poslanski klub. Prav zaradi tega pritiska senatorjev je nato vodstvo radikalnega kluba sklenilo prepustiti svojim članom pri glasovanju v parlamentu popolno svobodo.

Padec Blumove vlade že danes?

London, 7. aprila. o. »Daily Telegraph« objavlja daljše poročilo svojega pariškega poročevalca, znanega francoskega novinarja Pertinaxa, ki napoveduje že za danes padec Blumove vlade. Vsi merodajni francoski krogi sodijo, da je padec Blumovega režima neizbežen, in že računajo z vlado Daladiera in Chautempsa, ki bi imela značaj režima nacionalne unije, povsem gotovo pa je, da bo Francija dobila prej ali slej tako vlado. Tudi drugi angleški listi napovedujejo krizo francoske vlade.

Stavkovni pokret v Parizu

Pariz, 7. aprila. br. V Parizu in okolici se zopet širi stavkovni pokret. V kovinski industriji stavka že 45.000 delavcev, grozi pa nevarnost, da pride do splošne stavke. Včeraj je začelo stavkati tudi 6.000 šoferjev, vendar pa avtobusni promet Pariza s tem še ni prizadet, pač pa so avtotaksiji skoraj izginili z ulic.

Naše ženstvo marljivo deluje

Splošno žensko društvo je imelo snoči dobro obiskan občni zbor

Ljubljana, 7. aprila

Včeraj popoldne je bil v prostorih na Rimski cesti občni zbor »Splošnega ženskega društva« ob številni udeležbi članic. Zbor je otvorila v zastopstvu predsednice dvorne dame g. Franje Tavčarjeve poslevodeča podpredsednica ga. Minka Govekarjeva, ki je podala splošen pregled dela in uspehov v preteklem letu, obširnejše poročilo pa je podala tajnica ga. Lindtnerjeva.

Odbor je imel v pretekli poslovni dobi 12 rednih in dve izredni seji. Na sedmi redni seji je podpredsednica Minka Govekarjeva predlagala, naj organizira društvo razstavo knjig in časopisov, ki so jih pisale, oziroma uredile slovenske žene. Razstava »Teden slovenske ženske knjige« je bila od 25. maja do 6. junija lani v veliki dvorani Trgovskega doma. Nadaljeval se je tečaj »Vzgoja matere« vsak četrtek zvečer na dekliški šoli pri Sv. Jakobu. Predavatelje je pridobila ga. Govekarjeva, ki je tudi vodila tečaj. Uspeh je bil izreden, saj je posečalo predavanja vsakokrat nad 100 poslušalcev. Za ta uspeh gre zahvala priznanim in priljubljenim predavateljicam in predavateljem, ki tako nesebično črpajo iz bogatega zaklada svoje temeljite strokovne izobrazbe in podajajo težko snov lahko in umljivo. Ga. Zlata Pirnat je predložila lani v septembru načrt za »Poljudno izobraževalni tečaj« in je odbor načrt soglasno sprejel. V okviru »Unije za zaščito dece« je društvo organiziralo predavanja tudi na Viču in št. Vidu, v Mostah, za Bežigradom in drugod. Zanimanje za predavanje pod naslovom: »O sodobni zaščiti otroka« je bilo povsod veliko. Vsega skupaj je društvo v preteklem poslovnem letu priredilo 23 javnih zelo dobro obiskanih predavanj.

Na seji v novembru je odbor sklenil, nasloviti na Jugoslovensko žensko zvezo poziv, naj bi le-ta napravila veliko akcijo v pomoč bolnici, ki je bila in je še v obupnem stanju. Banovinska ženska zveza je na pobudo društva naslovila na ministrstvo spomenico, podpisano od društev, ustanov in korporacij za zadostni kredit, da se bolnici odpomore in se odpravijo obupne razmere v njej sploh in posebej v ženski bolnici. Po izjavi prof. dr. Zalokarja je imela ta akcija ženske zveze vsaj delni uspeh, kajti ženska bolnica je dobila vsaj polovico tega, kar bi morala dobiti.

Nekateri prizadeti starši učenk na Osrednjem zavodu za domači obrt so se obrnili na društvo s prošnjo, naj se zavzame za ta zavod, ki mu je mesto odpovedalo učne prostore na Mladiki. Priglasilo se je v preteklem letu preko 200 učenk, od katerih bi imelo samo 70 prostor na zavodu na Turjaškem trgu, druge učenke pa bi bile predane brezdelju. Kakšne porazne posledice bi imelo to za nedorasla dekleta je jasno Društvo je to uvidelo in se zato udeleževalo vseh akcij za zboljšanje razmer. Na svoji seji je razpravljal odbor tudi o želji g. bana, naj bi Splošno žensko društvo izročilo 7 vezanih knjig podpisov za majniško deklaracijo banski upravi. Na knjige, ki so živa priča narodne zavednosti slovenske žene, so l. 1917 namreč pozabili in so obležale v unionski dvorani. Pozneje jih je prinesel hišnik Uniona predsednici ge. Tavčarjevi, ki je izročila knjige knjižnici Splošnega ženskega društva. Društvo je bilo 20 let zvest čuvar tega zgodovinskega dokumenta. Odbor je sklenil, da je pripravljen izročiti knjige deželnemu muzeju, ki jih mora hraniti pod steklom ali v zaprti omari, izročiti pa mora društvu posebno potrdilo, da ostanejo deklaracijske knjige prej ko slej last društva.

Odkritja Gregorčičevega spomenika se je društvo udeležilo po zastopnicah, za spomenik pa so zastopnice zbrale 200 din. Istotako se je društvo udeležilo odkritja spomenika politiku in pisatelju dr. Ivanu Tavčarju na Visokem in mu poklonilo venec.

Dne 8. februarja je proslavila predsednica dvorna dama ga. Franja Tavčarjeva 70-letnico svojega rojstva. Zastopnice so se udeležile proslave, ki so jo priredila ljubljanska ženska društva, odbor pa je zbral za Dom Franje Tavčarjeve 12.020 din. Splošno žensko društvo je član Zveze kulturnih društev in ima v njenem odboru svojo zastopnico go. Lindtnerjevo.

Poročale so še blagajničarka ga. Leskovičeva, gospa Nika Tauferjeva o važnosti izobraževalnih tečajev ter knjižničarka. Stanje knjižnice se je lani obrnilo precej na bolje. Od marca lani do sedaj je bilo izposojenih 2750 knjig. Na novo je bilo nabavljenih 114 slovenskih knjig, med temi tudi nekaj znanstvenih. Precej ima knjižnica tudi zdravstvenih knjig, ki zelo zanimajo članice z dežele.

Zidajte, stanovanj ni preveč!

Normalen prirastek stanovanj bi moral znašati v Ljubljani najmanj 140 letno

Ljubljana, 7. aprila

V začetku stavbne sezone navadno ljudje oklevajo, preden se odločе za zidanje. V resnici je odločitev težka, ker pri nas nihče ne vodi evidence o prirastu in potrebi stanovanj; potrebno bi bilo javno uradno ugotavljati leto za letom, koliko novih in kakšnih stanovanj bi še bilo treba, kar bi naj usmerilo ter pravilno izpodbujalo stavbno delavnost. To bi ne bila pretežka naloga za katerokoli strokovno združenje, ki se mora zanimati za stavbno delavnost.

HIŠNI LASTNIKI: STANOVANJ JE DOVOLJ!

Nekateri hišni lastniki trde že več let, da je v Ljubljani že dovolj stanovanj. Trde, da je bilo stanovanjske krize konec že, ko je bila odpravljena stanovanjska zaščita. Sklicujejo se na to, da so zlasti mnogi lastniki novejših hiš zelo zadolženi ter da ne morejo amortizirati stavbnih posojil. Stanovanja so se zelo pocenila po mnenju hišnih lastnikov, kar je baje tudi dokaz, da je stanovanj že dovolj in da bi nalaganje denarja v stanovanjske hiše ne bilo umestno, temveč celo škodljivo, češ, da bi prišlo do velikega poloma med hišnimi posestniki.

NAJEMNIKI: STANOVANJ JE PREMALO IN SO PREDRAGA

Najemniki pa še vedno tožijo, da je v Ljubljani premalo higijenskih, modernih stanovanj. Trde, da so stanovanja pri nas še vedno predraga, češ, da so še vedno mnogo dražja kakor pred vojno, ko je najemnina znašala povprečno 15% plače. Zdaj so dvosobna stanovanja povprečno po 600 din (to se pravi, da so cenejša in tudi dražja, in sicer od 400 do 1000 din). Uradnik, ki zasluži po 2.400 din na mesec in plačuje po 600 din najemnine, žrtvuje četrtino plače za stanovanje, torej 9% več kakor pred vojno. Mnogi stanovanjski najemniki pa ne zaslužijo niti toliko in dajejo za stanovanje še več odstotkov plače.

ZDRAVNIKI: PREMALO ZDRAVIH STANOVANJ

Zdravstveni strokovnjaki in zdravniki sploh, ki poznajo naše stanovanjske razmere, trde, da je v Ljubljani še mnogo premalo zdravih, solnčnih ter zračnih stanovanj. V starejših mestnih okrajih, n. pr. v šentjakobskem, v okolici Sv. Petra ceste itd. je mnogo stanovanj v starih hišah, ki nimajo solnčne lege in ki se tišče v zatohlih ulicah. V nekaterih starih hišah imajo stanovanja tudi skupna stranišča. Mnoge kuhinje nimajo direktne svetlobe, stanovanja so vlažna, s kamnom zidano zidovje se solzi, stropi so nizki, tla navadna lesena. Stranišča se iztekajo v greznice; ob južnem vremenu smrdi po vsej hiši. V hišnih kanalizacijah gnezdijo podgane, ki se sprehajajo po straniščih, kleteh, hodnikih in včasih celo po stanovanjih. Vsa ta starejša stanovanja so brez kopalnic, saj kopalnic ni celo po pretežni večini niti v tako zvanih modernih stanovanjskih hišah z manjšimi stanovanji. Stara stanovanja so mračna, po večini so sobe na osojni strani, na prisojni so pa pritikline. Skratka, mnoga stara stanovanja v Ljubljani so po mnenju zdravstvenih strokovnjakov najboljši primer, kakršna bi zdrava in udobna stanovanja ne smela biti.

STAVBNI STROKOVNJAKI: PRIMERNIH, HIGIJENSKIH STANOVANJ NE BO NIKDAR PREVEC

Stavbni strokovnjaki, ne le podjetniki, soglašajo s higijeniki, da je v Ljubljani še mnogo premalo primernih, zdravih in cenenih stanovanj. V resnici je število stanovanj zadnja leta zelo naraslo, a upoštevati je treba, da stanovanja morajo stalno nadoščati zaradi naraščanja prebivalstva, dalje, kar je treba računati, da postane vsako leto približno 1% starih stanovanj nerabnih, in da smo prejšnja leta (zlasti med vojno) mnogo zamudili, ko ni bilo normalnega prirasta stanovanj. Ker stanovanja naraščajo počasi in ker večina starih stanovanj ni primerna — ne ustreza dandanašnjim stanovanjskim zahtevam — ne bo nikdar preveč primernih, higijenskih stanovanj, ki bi tudi bila dovolj poceni glede na sedanje socialne razmere.

KOLIKO STANOVANJ BI MORALO PRIRASTI NA LETO?

Veljati bi moralo, da mora biti toliko stanovanj, kolikor je družin ter da bi se naraščanje stanovanj moralo prilagoditi naraščanju družin. Če upoštevamo, da že v desetletju od l. 1910 do l. 1921 ni bilo sezidanih dovolj stanovanjskih hiš, bomo lažje razumeli, zakaj se je stanovanjska kriza po vojni tako poostrila. L. 1910 je živelo v Ljubljani 8.884 družin, a l. 1921 že 10.305: prirastek 1421 družin, a stanovanj je prirasło samo okrog 700. V letih od 1890 do 1910 je naraslo na leto povprečno 140 stanovanj. Celo 6 let, od l. 1914 do 1919 pa Ljubljana ni pridobila niti enega stanovanja. Do l. 1926 smo dobili samo 555 novih stanovanj ali 1195 premalo, če računamo, da bi normalen prirastek moral znašati najmanj 140 stanovanj na leto. Da bi dohiteli, kar smo zamudili, bi morala Ljubljana pridobiti od l. 1926 do 1936 na leto najmanj po 250 novih stanovanj. Pri tem ni niti računano, da bi moralo mesto pridobiti še po 90 stanovanj na leto, ker 1% starih stanovanj postane na leto neuporabljiv.

Relativna potreba po novih stanovanjih je po vojni večja, in sicer je treba računati 188 stanovanj na leto. To pa velja za meje stare Ljubljane in ne za razširjeno mestno občino. Računi strokovnjakov o potrebi novih stanovanj se ne ujemajo povsem; do l. 1936 bi morala Ljubljana pridobiti 3.880 stanovanj, da bi bila popravljena zamuda med vojno, po nekem drugem računu pa samo 3.543 stanovanj. L. 1933 je bila baje že nadoknadena zamuda. Po vojni do leta 1935 (to leto še ni vštето) je Ljubljana pridobila 3.798 stanovanj.

L. 1935 je bilo pridobljenih v Ljubljani v novih hišah in z adaptacijami 219 stanovanj, l. 1936 418 stanovanj, lani pa 468 stanovanj. Po teh podatkih je torej letna potreba po novih stanovanjih že presežena. Toda upoštevati je treba, da se zdaj statistika razteza že na razširjeni mestni teritorij. Pred inkorporacijo občin je štela Ljubljana 64.000 prebivalcev, lani pa 86.000 (lani je število prebivalcev naraslo samo za 2.000). Število prebivalcev se je torej pomnožilo približno za tretjino (34%) po inkorporaciji, zato je tudi narasla letna potreba po novih stanovanjih. Računi nam kažejo, da bi zdaj moralo vsako leto prirasti 252 stanovanj; pri tem pa ni vštето še število stanovanj (1%) zaradi letne obrabe. Predvsem je pa treba upoštevati, da ni sploh ugotovljeno, koliko je še starih, nezdravih stanovanj, ki bi jih bilo treba bodisi adaptirati, bodisi nadomestiti z novimi stanovanji.

CENE STAVBNIH DEL ŠE VEDNO NARAŠČAJO

Stavbna dela so bila najcenejša l. 1933, ko je bila najslabša stavbna delavnost. Zdaj se stavbna dela še vedno podražujejo ter bodo še dražja kakor v tej stavbni sezoni. Kdor se bo odločil za zidanje še letos, bo bolje odrezal, kakor če bi odlašal. To mnogi tudi uvidevajo, zato kaže, da bo letošnja stavbna sezona precej živahna.

KAKO JE ZAČEL

— Da, vsak začetek je težak. Ko sem prišel v Ljubljano, sem imel v žepu samo dva kovača.

— Kaj si pa počel z njima?

— **Prepojavil sem domov po nov denar.**

Stavka krojačev

Ljubljana, 7. aprila

Stavka krojačev najbrž še ne bo končana ta teden. Včeraj in danes se je stavka razširila še na 4 podjetja. Stavkajo tudi pri tvrdki »Elite« v damskem oddelku. Podjetje je podpisalo pogodbo že lani. Zdaj delo počiva v 46 obratih.

Pogajanj med zastopniki delodajalcev in delavcev na pobudo Inspekcije dela še ni bilo, ker včeraj ni bil v Ljubljani inspektor dela. Danes je Inspekcija dela sklicala v svoje prostore krojaške podjetnike. Razpravljali so o poenotenju kolektivnih pogodb. Zdaj so bile določene različne mezde za posamezna podjetja v istem razredu.

Doslej je bilo podpisanih 21 kolektivnih pogodb, pri treh podjetjih med njimi že lani. Delo počiva še pri vseh podjetjih, ki niso že lani podpisala pogodb.

Jutri se bodo najbrž sestali zastopniki podjetij in delavstva na Inspekciji dela. Upanje je, da bo prišlo do pogajanj ter tudi do sporazuma. Delavstvo je nepopustljivo pri svojih zahtevah.

Glede na izjavo Združenja krojaških mojstrov in krojačic, objavljeno včeraj v našem listu, se obrača Osrednje društvo delavcev oblačilne stroke z naslednjo izjavo na javnost:

Krojaški pomočniki smo bili zadnja leta zelo nezadovoljni z delovnimi razmerami. Skušali smo se sporazumeti z delodajalci ter smo pokazali popolno pripravljenost za sporazum, zato smo tudi ponudili mojstrom roko za spravo, ko so se ponesrečili vsi poskusi mirnega sporazuma na oblastnih instancah. Zahtevali smo ureditev delovnih razmer s kolektivnimi pogodbami ter povišanje mezd vsaj na približno enako višino, kakršne so bile po stari kolektivni pogodbi, ki je veljala do uveljavitve novega obrtnega zakona. Po stari koleptivni pogodbi smo zaslužili pri 48 urnem tedenskem delu v I. razredu 354.50 din, v II. razredu 313 din in v III. razredu 261.75 din. Mezde so bile tedaj nekoliko višje od teh, ki jih zahtevamo v novi pogodbi. Zato so naše zahteve pač skromne v primeri z veliko podražitvijo življenjskih potrebščin zadnja leta. Večina pomočnikov se dobro zaveda pomena sedanjega mezdnega gibanja, zato je solidarna v stavki, redke stavkokaze, ki ne poznajo tovariškega čuta, pa opozarjamo, da je v naših registrih vse dobro zapisano.

10 dinarske kovance je koval

Poljčane, 6. aprila

V Kočnem pri Poljčanah so izsledili včeraj naši orožniki pravcato kovačnico denarja. Brezposelni kovač Maks Dreo ga je delal, njegov brat Rudolf pa razpečaval. Morda bi »podjetje« še dalje uspevalo, da se ni Rudolf včeraj izdal v Poljčanah.

V neki trgovini v Lušečki vasi je zahteval cigaret. Trgovec mu jih je že izročil. Ko pa je natančneje pogledal 10 dinarski kovanec, ki se mu je zdel že na prvi pogled sumljiv, je fanta zavrnil, češ, da tega denarja ne vzame, ker se mu zdi, da ni pravi. Rudolf je jadrno sedel na kolo in videč, da so mu tla že prevroča, jo je popihal proti Podplatu. Trgovec, ki ga je hotel mladi kmečki fant tako potegniti, je to takoj javil orožnikom, ki se jim je kmalu posrečilo fanta izslediti. Orožniki so ga dohiteli in prijeli sredi ceste med Podplatom in Mestinjem. Pri zaslišanju je dečko trdil, da je vzel denar svojemu brezposelnemu bratu, ki je po poklicu kovač. Doma pa, da je v Kočnem pri Poljčanah. Pri hišni preiskavi v Kočnem, so našli v kleti prav lepo urejeno delavnico-kovačnico denarja. Brat se je s tem pečal že nekaj časa. Ponarejeval je 10 in enodinarske kovance in prj tem mu je mlajši brat pomagal pri razpečavanju. Nekaj sta jih že spravila srečno v promet, precej pa so jih našli orožniki, ki so vse skupaj z orodjem vred zaplenili. Prebrisana brata Maks in Rudolf pa sta bila izročena sodišču v Sl. Bistrici.

Iz Celja

—c **Upokojeno učiteljstvo iz Celja in okolice** bo imelo svoj redni sestanek v soboto 9. t. m. ob 16. v uradniški zadrugi v Celju. Učiteljski upokojenci so tudi vabljeni na zborovanje sreskega učiteljskega društva, ki se bo pričelo isti dan ob 8.30 dopoldne v I. deški narodni šoli v Celju.

—c **Amater : Atletik.** V nedeljo 10. tm. ob 15. se bo pričela na igrišču pri »Skalni kleti« prvenstvena tekma med mladinama Atletikov in SK Celja, ob 16. pa zanimiva prijateljska tekma med reflektantoma na drugo mesto na tabeli prvega razreda, trboveljskim Amaterjem in Atletiki.

—c **Tri hude nesreče.** Na Zg. Negnju pri Rogaški Slatini je padla dveletna delavčeva hčerka Jožica Kidričeva v torek doma na zakurjen štedilnik in se močno opekla po hrbtu. Na cesti pri Joštovi gostilni na Teharju je v torek okrog 9. dopoldne neki cirkuški avtomobil podrl 78-letnega posestnika Ludvika Sparhakla s Teharja na tla ter mu prizadejal težke poškodbe na glavi in vsem telesu. Ko je vozil 15letni lončarjev sin Josip Fidler z Brezja pri št. Juriju ob juž. žel. v torek okrog 17. voz drv proti domu, se je voz nenadno prevrnil in pokopal fanta pod seboj. Fidlerju je zlomilo desno nogo pod kolenom. Ponesrečence so odpeljali v celjsko bolnico.

—c **Umrl** je v torek v celjski bolnici 64 letni posestnik Štefan Jelen iz Latkove vasi pri št. Pavlu pri Preboldu.

KINO UNION, tel. 22-21

Ronald Colman in Madeleine Carroll v filmu intrig, zapletljajev in napete vsebine

Jetnik na dvorcu Zenda

PREDSTAVE ob 16., 19.15 in 21.15.

Iz Maribora

— **Predrznost brez primere.** V nekem tukajšnjem židovskem podjetju je bil pred leti dodeljen inozemskemu inženjerju »strokovnjaku« slovenski inženjer, da se v tekstilni stroki izpopolni in nato tujca nadomesti, kakor to zakon določa. Ko se je približal čas odhoda tujega strokovnjaka, je podjetnik predložil slovenskemu inženjerju v podpis izjavo, »da se sam ne smatra usposobljenega za zamenjavo tujca.« Kaj takega zahtevati od domačega strokovnjaka je pač predrznost brez primere in bi bilo umestno, da tu posreduje oblast.

— **S koreninami se je zastrupila.** V Frajhajmu si je 52-letna delavka Neža Jerman proti bolečinam v želodcu skuhala čaj iz nekih korenin. Po čaju je postalo ženi tako slabo, da so jo morali prepeljati v bolnico, kjer so zdravniki ugotovili nevarno zastrupljenje. Z injekcijami so ji po dolgem naporu rešili življenje.

— **Celo dinarske kovance ponarejajo.** Tukajšnja policija je zaplenila ponarejeni dinarski kovanec, ki se je pojavil v neki mariborski trgovini. Falsificirani kovanec ima dve kraljevi glavi in je nekoliko tanjši od pravega.

— **Občni zbor OJNS v Mariboru.** Mestna organizacija Omladine Jugoslovenske nacionalne stranke v Mariboru, je sklicala za nedeljo, dne 10. aprila ob 10. uri dopoldne svoj redni letni občni zbor. Zborovanje bo v sejni dvorani hotela Povodnik v Jurčičevi ulici.

— **Iz gledališča.** Drevi bo vprizoritev Parmove operete »Nečak« za red B. V kratkem to v Mariboru gostoval operni pevec Mirko Jelačin. Pel bo Schuberta v operetni »Pri treh rulademkah«.

— **Naga ženska na Kralja Petra trgu.** Veliko pozornost je vzbujala včeraj na Kralja Petra trgu neka ženska, ki se je pred ljudmi slekla do nagega in hotela tako preko državnega mosta. Namero ji je preprečil stražnik, ki jo je spravil v policijske zapore. Ugotovili so, da je ženska slaboumna.

— **Nova telefonska zveza Maribora s tujino.** S 15. aprilom bo izročena v promet nova telefonska zveza med Mariborom in Volosco v Istriji. Navadni triminutni govor velja 2.25 zlatega franka.

Beležnica

KOLEDAR

Danes: Četrtek, 7. aprila katoličani: Herman

DANAŠNJE PRIREDITVE

Kino Matica: En dan smeha
Kino Sloga: Alahov vrt
Kino Union: Jetnik na dvorcu Zenda
Občni zbor kolizejske JNS ob 20. v restavraciji »Zvezda«

DEŽURNE LEKARNE

Danes: Dr. Piccoli, Tyrševa cesta 6, Hočevar, Celovška cesta 62, Gartus, Moste — Zalóška cesta.

Naše gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Četrtek, 7. aprila: Pokojnik. Red četrtek
Petek, 8. aprila Ob 15. uri: Sneguljčica. Mladinska predstava po globoko znižanih cenah od 10 din navzdol
Sobota, 9. aprila: Šimkovi. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol
Nedelja, 10. aprila: Rdeče rože. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol

★

Premiera drame »Nočna služba«, katere avtor je Synek, bo zanimala poleg najširšega občinstva posebno novinarje, ker je posneta iz novinarskega življenja ter se dogaja konflikt med urednikom lista in člani visoke praške družbe. Delo je zrežiral B. Kreft.

Iz Šoštanja

— **»Rdeče rože« na šoštanjskem odru.** Po lanskem gostovanju »Slovenske scene« iz Ljubljane, smo imeli v soboto zvečer priliko spet prisostvovati predstavi ljubljanskih igralcev in prisluhniti besedi oderske umetnosti. Odlični igralci ljubljanskega Nar. gledališča so nam vprizorili Benedettijeve »Rdeče rože«. Uspeh, ki ga je žela ta temperamenta in razgibana komedija po drugih krajih Slovenije, tudi v Šoštanju ni izostal. Dvorana je bila polna. Ne samo iz mesta, še iz ostalih krajev Šaleške doline so prišli prijatelji odra. Gotovo jim ni žal. Štiričlanska družina tridejanje se je ob tako lepo zasedeni dvorani razživela in sprostila v tej že po svoji zasnovi sproščeni igri. Komedijo »Rdeče rože« prepleta vse polno paradoksov in dovtipov, ki skušajo nadomestiti globjo vsebino. V tem je tudi večji del vrednosti Benedetijeve stvaritve. Igralci so zaigrali seveda v najboljši formi, bolje, živeli so svet okoli rdečih rož. Temperamentnost igre je poudarjal nagel tempo govorjenja. Marino Verani je prikazala M. Danilova, ing. Veranija, S. Jan, Savelija M. Sancin, Rozino pa M. Slavčeva.

— **Mladinske strelske tekme.** Agilna Šoštanjska Strelska družina je priredila v nedeljo popoldne v hotelu Jugoslavija šobno streljanje za mladino. Odbor je lahko zadovoljen z rezultati. Nastopilo je 32 strelcev, ki so oddali 700 strelov. Izid je bil: 1) Steinbach Marian 58 točk (od 60 možnih), 2) Vrhovnik Ivan 52, 3) Fece Jože 50, 4) Eržen Ivan 49, 5) Valle Edi 47, 6) Pleteršek Miloš 47, Samobor Franc 45, Pleteršek Ivan 44 itd.

Oglase za našo jubilejno številko bomo sprejemali samo še nekaj dni. Prosimo vse, ki hočejo napraviti ob tej izredni priliki uspešno reklamo za svoja podjetja, pa nam še niso poslali oglasov, naj store to čim prej. Tako nam olajšajo delo, svojim oglasom pa zagotove lepši prostor.

Naša jubilejna številka izide na 40 straneh s tako pestrim, zanimivim gradivom, da pojde iz rok v roke. Tisoči in tisoči naših čitateljev se bodo zanimali tudi za oglase v jubilejni številki „Slovenskega Naroda". Poslovnemu svetu prinese to mnogo novih stikov in novih odjemalcev. Zato ne odlašajte, pošljite nam takoj oglase za našo slavnostno številko. Njihov uspeh bo visoko odtehtal stroške zanje.

DNEVNE VESTI

— Naše naročnike ponovno opozarjamo, da bomo vsem tistim, ki do sobote ne bodo poravnali svojih zaostankov na naročnini, v ponedeljek list ustavili. Vse dolžnike prosimo, da svoje obveznosti takoj izpolnijo, ker sicer ne bodo niti naknadno mogli dobiti naše jubilejne številke.

*

—t**Statistika našega tujskega prometa.** Po statističnih podatkih odseka za turizem v trgovinskem ministrstvu je posetilo lani naša letovišča 907.935 gostov, nočnin je bilo pa 5,289.113. Naših državljanov je bilo 634.038, inozemcev pa 273.897. Največ letoviščarjev smo imeli iz Nemčije in sicer 68.545, iz Avstrije 52.483, iz Češkoslovaške 51.868 itd. o

— **Sestanek gospodarskega sveta balkanskega sporazuma.** Gospodarski svet balkanskega sporazuma se je sestal danes v Carigradu na svojem rednem 6. sestanku. Predsednik naše delegacije je načelnik zunanjega ministrstva dr. Svetislav Predić.

— **Nova jugoslovenska češkoslovaška pristaniška tarifa.** Po devalvaciji češkoslovaške krone se je pokazala potreba po novi jugoslovensko češkoslovaški tarifi za prevoz blaga med Češkoslovaško in jugoslovenskimi morskimi pristanišči. Nova tarifa je že predložena železniškim upravam obeh držav in stopi v veljavo najbrž že 1. maja.

— **Naše klirinške terjatve.** Do konca marca so se povečale naše klirinške terjatve v Italiji od 199 na 200.3 milijona din. Naše terjatve po novem kliringu v dinarjih so se povečale v zadnjem tednu marca za blizu 11,000.000, dočim so se terjatve po starem in novem računu, ki se vodi v lirah, znižale za 4.2 milijona. V Nemčiji so se povečale naše terjatve za nad pol milijona mark in sicer od 189.8 na 197.. milijona din.

— **Za Veliko noč avtoizleti v Graz, Trst in Benetke!** Prijave sprejema izletna pisarna M. Okorn, Ljubljana, hotel Slon, telefon 26—47. Vhod iz Prešernove ulice.

— **Zborovanje naših književnikov.** Združenje književnikov Beograd-Zagreb-Ljubljana bo imelo letošnji občni zbor v soboto 9. t. m. zvečer v Novinarskem domu v Beogradu. Na dnevnem redu so zelo važna vprašanja.

— **Razstava male obrti na ljubljanskem velesejmu.** Da se omogoči udeležba na ljubljanskem velesejmu, ki bo trajal od 4. do 13. junija t. l., tudi malim obrtnikom, namerava kr. banska uprava v sporazumu z velesejmskim ravnateljstvom nakazati v ta namen nekaj brezplačnega razstavnega prostora. Interesenti naj se priglase pismeno ali ustmeno najkasneje do 20. aprila t. l. pri VIII. odd. kraljevske banske uprave na Erjavčevi cesti št. 12 z navedbo, koliko m^2 razstavnega prostora žele.

— **Izvoz prašičev, masti, slanine in jajc v ČSR.** V prvem četrtletju tekočega leta je šlo iz naše države na Češkoslovaško 307.025 kg svinjske masti (lani 293.400 kg). Debelih prašičev smo izvozili na Češkoslovaško v prvih štirih tednih marca 4149. Izvoz jajc je v primeri z lanskim letom znatno nazadoval. Letos smo jih izvozili 4030 zabojev v vrednosti 2,097.850 din, lani v prvem četrtletju 5.500 zabojev v vrednosti 3,190.000 din.

— **Preložitev prometa v Št. Vidu nad Ljubljano.** Jutri bo radi napredovanja del na državni cesti promet usmerjen tako-le: Od km 624.170 drž. ceste št. 2 v Poljanah po občinski cesti do priključka na banovinsko cesto II/1938 Ježica—Vižmarje ter po isti preko Vižmarij do priključka na drž. cesto v km 626.500 pri železniški čuvajnici v Stanežičah.

— **Redni letni občni zbor Oblastnega odbora Jadranske straže v Ljubljani** bo 8. maja ob 9.30. uri dopoldne v prostorih Narodne čitalnice v Kamniku po določenem dnevnem redu.

— **Radiofonska oddajna postaja** opozarja svoje naročnike na današnjo oddajo ob 20. uri pod naslovom »Večer skladb Viktorja Parmeca« v počastitev 80 letnice njegovega rojstva. Prvič bo izvajana »Lepa Kunica«, balada za sopran, tenor in bariton solo, za mešani zbor in orkester.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo spremenljivo oblačno, precej stanovitno vreme. Včeraj je znašala najvišja temperatura v Splitu, Beogradu in na Sušaku 15, v Ljubljani 13, v Zagrebu 12, v Sarajevu 9. Davi je kazal barometer v Ljubljani 766, temperatura je znašala 3.2.

— **Trije poškodovanci.** V bolnico so davi prepeljali 30-letnega delavca Jako Burja, zaposlenega v tovarni na Jesenicah. V tovarni mu je odletel v levo oko kos ostrega železa in mu ga izbilo. — Hlapec Anton Božnar z Dvora pri Polhovem gradcu je snoči vozil železne droge. Pri tem mu je padel težak drog na desno nogo in mu jo zlomil v stegnu. — V bolnico so davi prepeljali tudi 5-letnega zdravnikovega sinčka Tomaža Hočevarja iz Kočevja, ki je padel pod voz in si zlomil levo nogo.

— **13letna deklica mati.** Redek primer poroda so imeli v vasi Ruščici pri Brodu, kjer je 13letna Jelica Vargič porodila zdravega sinčka. Na vsa vprašanja, kdo je otrokov oče, deklica molči.

— **Mlad magister farmacije izginil v snežnem metežu.** V ponedeljek so divjali na Bjelašnjici pri Sarajevu silni snežni meteži, v katerih je izginil magister farmacije Oskar Čerge iz Novega Sada. Čerge je bil dober planinec in smučar. V soboto se je napotil na Bjelašnico, pa najbrž ni prišel do vrha. Gotovo je omagal in zmrznil. Na Bjelašnico so odšli orožniki iskat pogrešanega smučarja.

Iz Ljubljane

—lj **Pogajanja za sklenitev kolektivne pogodbe v stavbni stroki.** Včeraj je bilo nadaljevanje pogajanj za kolektivno pogodbo med stavbnimi delavci in podjetniki za vso banovino. Pogajanja so napredovala tako daleč, da je zdaj skoraj povsem prečiščen tekst nove pogodbe in da so prešli že na razpravo o mezdni tarifi. Delavci so predlagali, da bi bile mezde določene po treh mezdnih krajevnih kategorijah, med tem ko delodajalci vztrajajo pri zahtevi, da ostane v veljavi 5 krajevnih kategorij. Glede povišanja mezd je zastopnik zidarskih mojstrov izjavil, da so pripravljeni dodati 25 par na uro (kar znaša okrog 7% povišanja). Stavbeniki so pristali na 10% povišanje. Vendar so pa bile te izjave neobvezne, ker morajo zastopniki delodajalcev še prej zaslišati članstvo združenj. Sporazum še ni bil dosežen tudi glede doklad, ki jih delavci zahtevajo za delo na prostem ob deževnem vremenu in glede doklad za delo na višjih odrih. Prihodnje dni bodo sestanki članov delodajalskih združenj in delavskih organizacij, nakar bo v torek nadaljevanje pogajanj.

—lj **Ograja ob Ljubljanici na Kodeljevem tja** proti Salezijanskemu mladinskemu domu je res potrebna in je to uvidela tudi mestna uprava, da je za napravo ograje potrebno vsoto postavila tudi v letošnji proračun. Najpozneje do konca meseca majnika bo ograja že narejena. Glede imenovanja novih ulic in hišnih tablic, smo na magistratu zvedeli, da kulturni odbor pripravlja večje preimenovanje starih in tudi imenovanje novih ulic ter zato tudi na Kodeljevem in v Štepanji vasi dobe v kratkem vse ulice imena. Prej bodo tudi prebivalci raznih mestnih okrajev vprašani po predlogih za razna ulična imena.

—lj **Nesrečna piramida.** Lani je travnate piramide na Mirju razganjala moča, letos pa trpe zaradi suše. Ko se je jeseni zaradi neprestanih nalivov odkrhnilo zapadno pobočje srednje piramide nad obokom, so ga temeljito popravili, zabili vanj več pilotov in zadelali z ruševjem tako, da je zdaj piramida na tem mestu stabilna. Zaradi nenavadne suše pa je začela pokati pod konico in danes ponoči se je izpod nje utrgal precejšen kos ruše, vidi pa se, da bo še bolj razpadla. Tudi obe piramidi za Tehnično srednjo šolo nevarno pokata. Namestu stožca, ki se je lani sesul, so začeli graditi kopo, kjer pa tudi niso mogli končati dela, ker se jim je na vrhu zemlja spet sesedla. Zdaj bodo spet popravljali in krpali te travnate umotvore. »Jovo na novo«, saj imamo denar!

—lj **Včerajšnji živinski sejem** je bil precej živahen. Kupčija se je najbolj razvijala s plemenskimi prašički, med tem ko je bil dogon goveje živine slab kakor navadno. Na prodaj je bilo 68 vo'ov, prodali so jih 35. Krav so prignali na prodaj 33, prodali so jih pa samo 10. Telet je bilo na prodaj 10, prodanih je bilo 7. Prašičkov za rejo je bilo izredno mnogo, in sicer 730, prodali jih pa niso niti polovico, in sicer samo 351. Konj so prignali na sejem 236, prodali so jih pa 25. Cene so ostale neizpremenjene.

u— **Zdravniški pregled vseh v trgovinah in obratovalnicah z živili** (gostilnah, javnih kuhinjah, hotelih, mesnicah, mlekarnah, slaščičarnah, pekarnah in ostalih trgovinah z živili) v Ljubljani zaposlenih lastnikov in uslužbencev bo od 13. do 23. t. m. vsak dan od 8. do 13. ure v prostorih mestnega fizikata v Mestnem domu. Pregled je obvezen. Preiskani dobe pismena potrdila, katera morajo lastniki obratovalnic z živili na zahtevo kontrolnih organov predložiti. Delodajalci se opozarjajo, da morajo dokaze o zdravju zlasti da ne bolujejo za akutno tuberkulozo zahtevati od vsakega uslužbenca že pred vstopom v službo. Prestopki se kaznujejo po zakonu o zatiranju nalezljivih bolezni.

—lj **Spored pevskega koncerta društva Ljubljanski Zvon,** ki bo jutri ob 20. v Filh. dvorani je naslednji: I. del: Matija Tomc: Po Savci, po Dravci in Ptica poje. Peter Jereb: Črn mož. Anton Foerster: Z glasnim šumom s kora in Emil Adamič: Budnica s spremljevanjem klavirja, pri katerem sedi g. Darko Zupanič. II. del obsega dela hrvatske in srbske literature in sicer Rudolf Matz: Pjesme iz Slavonskog Broda, Franjo Lučić: Falen Isus, Marko Tajčević: Pet veselih popevk in Starosrbijanske pesme. Miljenko Živković: Ne li ti reko in Krstonoše. Dr Miloje Milojević: Muha i komarac, Stevan Hristić: Jesen. Vsa ta dela izvaja mešani zbor Ljubljanskega Zvona, ki šteje 60 pevk in pevcev pod vodstvom svojega zborovodje g. Matula.

—lj **Zadnji predstavi** uspele Bučarjeve spevoigre **»Smuk - smuk«** bosta v **šentjakobskem gledališču** v soboto 9. in v nedeljo 10. t. m. zvečer ob 20.15 uri. Veder, neprisiljen humor starega kočarja Franca vas bo spravil v najboljšo voljo, zato pohitite v soboto in v nedeljo k Šentjakobčanom, ki vam bodo nudili 2 uri zabave in smeha. Dejanje je prepleteno z veselimi popevkami, ki jih spremlja orkester Sokola I pod taktirko Danila Bučarja.

—lj **Predavanje Prirodoslovnega društva.** V mineraloški predavalnici univerze bo predaval v torek 12. t. m. g. prof. Vraber Maks o botanični ekskurziji v Karpate in Podolje. Pričetek predavanja ob 18.15.

—lj **Redni letni občni zbor okrajne organizacije Jugoslovenske nacionalne stranke** za Kolizejski okraj se vrši danes zvečer ob 20. uri v dvorani restavracije »Zvezda«. K obilni udeležbi vabi odbor.

—lj **Vest o nesreči Amalije Radetičeve,** priobčena včeraj ni točna. Radetičevo so odpeljali samo k prevezovanju, ni je pa podrl noben motociklist.

—lj **Osrednji odbor društva »Bran-i-bor«** bo imel svoj peti redni občni zbor 10. aprila t. l. ob 10. uri dopoldne v sejni dvorani Kmetijske družbe v Ljubljani, Novi trg 3/I. Vabljeni so zastopniki narodnoobrambnih društev, zastopniki tiska in člani naših podružnic.

—lj **Pevsko društvo »Slavec«** obvešča, da v petek, 8. t. m. pevska vaja vsled koncerta »Ljubljanskega Zvona« odpade. Obvezna vaja mešanega zbora se vrši v ponedeljek 11. aprila. — Odbor.

—lj **Vid vaših oči si obvarujete le z optično čistimi brušenimi stekli, katere si nabavite pri strokovnjaku Fr. P. Zajcu,** izprašanem optiku, Stari trg 9, Ljubljana.

—lj **Smrt na ulici.** 59-letni vrtnar Jože Hočevar, iz Trebnjega, stanujoč v Mencingerjevi ulici, je šel snoči okrog 18 po Gradišču proti Gregorčičevi ulici. Nasproti dramskega gledališča pa mu je nenadoma postalo slabo in se je zgrudil na hodnik nezavesten. Na pomoč sta mu takoj prihitela dva v bližini stoječa stražnika, ki sta ga dvignila ter prenesla v vežo hiše št. 11. Eden je takoj telefoniral na reševalno postajo, a ko se morali reševalci vrniti s praznim vozom. Hočevar je bil namreč že mrtev. V Gradišče je prišla kmalu policijska komisija, v kateri sta bila zdravnik dr. Lužar in dežurni uradnik g. Tomic. Zdravnik je ugotovil, da je Hočevarja zadela srčna kap in je odredil prevoz trupla v mrtvašnico.

—lj **Tatvine v mestu.** Inž. Adrijanu Jancu je nekdo odpeljal iz Gajeve ulice 6 sivo pleskano, skoraj novo kolo, znamke »Coventry«. Ukradeno kolo je vredno 1300 din. — Ferdinandu Magdalencu je neki tat ukradel z motornega kolesa, ki ga je imel v veži hiše št. 8 na Bregu, 600 din vreden akumulator znamke »Bosch«. — Emilu Gratzerju pa je nekdo izmaknil iz avtomobila, stoječega pred Primožičevo gostilno v Rožni dolini, črno usnjato denarnico in lonček s cveticami. Gratzer ima okrog 100 din škode.

—lj **Aretiran delomržnež.** Na Vilharjevi cesti je bil aretiran 31-letni delavec Husejin Maganović, ki je skušal stražniku pobegniti, kar se mu ni posrečilo. Ko ga je stražnik privedel na stražnico, so ugotovili, da ima Maganović prepovedan povratek v Ljubljano in da se je potikal do zadnjega po ljubljanski okolici, kjer je zagrešil več tatvin. Po preselitvi v mesto je takoj poiskal družbo kriminalnih tipov, najbrž z namenom, da bi kradel tudi tu, pa se je ujel.

Z Jesenic

— **Sport.** V nedeljo sta se na igrišču Kovinarja srečala stara domača rivala SK Kovinar in SK Bratstvo v prijateljski nogometni tekmi, ki je končala z zasluženo zmago Bratstva v razmerju 8 : 2 (4 : 2). Igra, ki je bila vseskozi zelo fair, je nudila številni publiki lep sportni užitek. Bratstvo se je to pot predstavilo v odlični formi. V napadu je posebno ugajal notranji trio, predvsem pa novi član Bratstva Šket Franc, kot leva zveza. V obrambi se je izkazal zopet Knific Jože, ki se je s to tekmo poslovil od soigračev, ker te dni odide služit svoj kadrski rok. Moštvo Kovinarja je nudilo močan odpor samo prvi polčas, dočim je v drugem polčasu skoraj popolnoma odreklo. Skoraj vsem se je poznalo, da letos še niso imeli opravka z žogo. Tekmo je v obojestransko zadovoljstvo sodil domačin g. Štravs Pavel. V nedeljo zvečer je SK Bratstvo priredilo v prostorih tovarniške restavracije poslovilni večer k vojakom odhajajočim članom. Večer je otvoril predsednik »Bratstva« g. Činkovic, ki je odhajajočim članom omenil, da so lahko ponosni, da gredo služit kralju in domovini, na kar jim je izročil lep šopek nageljnov. V imenu nogometnega odseka se je odhajajočim članom zahvalil tov. Brun Viktor. Večer je potekel v najlepšem razpoloženju ob zvokih izvrstnega jazza.

— **Na Jesenicah se pripravija ustanovitev JČ liga. V sredo zvečer se je v občinski** posvetovalnici vršil prvi razgovor v svrho ustanovitve JCL. Sestanka sta se udeležila župana z Jesenic in Koroške Bele ter nekateri vidni predstavniki jeseniškega političnega, gospodarskega in kulturnega življenja. Določile so se smernice bodočega dela, predvsem pa se bo v to važno in prepotrebno društvo pritegnilo vsa društva in osebnosti iz vsega revirja, ki jih vežejo simpatije do bratskega češkoslovaškega naroda. V bližnjem času se bo sestavil poseben pripravljalni odbor, ki bo ukrenil vse potrebno, da se bo ustanovila močna edinica iz vseh slojev prebivalstva, ki bo lahko uspešno izpolnjevala svojo nalogo.

Iz Trbovelj

— *Zaključek mezdnega gibanja rudarjev.* Rezultate sedanjega mezdnega gibanja je rudarsko delavstvo sprejelo z velikim zadovoljstvom. Čeravno tokrat strokovne organizacije niso sklicevale predhodno zborovanj, na katerih bi se razpravljalo o željah in zahtevah delavstva, je zaključek pogajanj za delavstvo vseskozi zadovoljiv. Trboveljska premogokopna družba je postopala širokogrudno in je dala svojemu delavstvu poleg zvišanja plač tudi še nabavni prispevek za velikonočne praznike, česar je rudarsko delavstvo pač najbolj veselo.

— *Prijavite pse.* Uprava občine opozarja lastnike psov na stroge predpise o dolžnosti prijavljanja psov, bodisi luksuznih, lovskih, pastirskih ali mesarskih in čuvajskih, za katere je treba plačati posebno občinsko davščino. Prijaviti je vsakega nad 3 mesece starega psa, pa četudi je samo začasno v občini. Hkrati s pismeno prijavo mora lastnik nabaviti na občini tudi znamko, ki mora biti pritrjena na močnem usnjenem ali žičnem ovratniku, ki ga mora pes vedno in povsod nositi okrog vratu. Kdor svojega psa ne prijavi, bo strogo kaznovan.

— *Župančičev večer.* Prosvetni odbor tukajšnjega Sokola priredi v torek 12. t. m. ob 20. uri v dvorani Sokolskega doma Župančičev večer, na katerem bo več recitacij Župančičevih najboljših pesmi ter govor in petje Župančičevih uglasbenih pesmi. Poje oktet Društva rudniških nameščencev.

— *Živilski trg.* Včeraj je bilo na tukajšnjem živilskem trgu zopet izredno živahno. Vse je bilo že v nekem prazničnem razpoloženju. Na stojnicah polno butar in jajc, katerih cena je začela sedaj pred Veliko nočjo naglo rasti. Danes jih je bilo za 10 din le še 16, trgovci z jajci pa so pravili, da se bo prihodnje dni cena še dvignila. Tudi orehova jedrca so letos znatno dražja nego so bila lani. Lani okrog velike noči so jih prodajali kmetje po 17 din, danes pa so bila na trgu že po 23 din kg. Tudi jabolka so znatno poskočila v ceni in so jih kmetice prodajale danes že po 5 din kg. Krompir je tudi mnogo dražji in ga prodajajo mernik po 28 din. Na trgu je bilo tudi mnogo zelenjave, zlasti regrata, ki pa ne gre posebno v denar, pač pa radič in motovilec. Tudi pomaranče so letos silno drage, saj stane na tukajšnjem trgu drobnejša 2, jafa pomaranče pa se sploh ne dobe pod 3 din komad. Laške pomaranče nimajo konkurence, ker Španija radi vojne ne dobavlja.

Iz Ptuja

— **Nabavljalna zadruga državnih nameščencev** v Ptuju je imela oni dan redni občni zbor v Narodnem domu, ki ga je vodil inspektor Primc Albert. Iz poročil funkcijonarjev je razvidno, da se zadruga zelo dobro razvija. Samo v letu 1937 je na novo pristopilo 57 članov, kar je za Ptuj izredno veliko, tako da šteje sedaj zadruga 378 članov. Blaga se je lani prodalo za 1,171.835 din ter je povprečno odpadlo na vsakega člana letno 4.083 din, t. j. ca. 340 din mesečno. (Dobro bi bilo, če bi merodajni činitelji proračunali, kako živi uslužbenec, ki prejema mesečno od 800 do 1.500 din, če mora izdati samo za špecerijo mesečno 340 din, kje pa je stanovanje, obleka in drugo. Op. ured.) Od čistega dobička se je članstvu odpisalo 5.5%, ostanek pa se je naložil v rezervni in pokojninski sklad. Občni zbor je tudi sklenil na predlog sodnika dr. Lipiča Lovra, da si zadruga zgradi lastno poslopje (da le ne bi ostalo samo pri sklepu!). Pri volitvah je bil ponovno izvoljen sedanji zasluženi predsednik g. Primc Albert.

Iz Kranja

Hotel STARA POŠTA, Kranj
Vsak petek sveže morske ribe!

Iz Poljčan

— **Iz Sokola.** Na nedavno kupljenem sokolskem zemljišču, namenjenem za dom in letno telovadišče, se je delo že pričelo. Zemljišče, odrejeno za letno telovadišče, se nasipava in planira. Pod vodstvom br. Kneza so naši bratje dosedaj izvozili in nasuli okrog 30 vagonov nasipnega materiala, tako da se je zemljišče zvišalo za okrog 30 cm. Še ostala dela bodo v kratkem končana, tako bo letno telovadišče še letos izročeno svojemu namenu. Verjetno je, da se bo še letos pričelo tudi z zidanjem sokolskega doma, kar pa je veliko odvisno od izida zaprošene denarne podpore. Bratje v gradbenem odboru so neumorno na delu, ki bo gotovo privedlo do uspeha. V prid gradnje sokolskega doma se bo vršila v mesecu maju velika sokolska tombola, na katero vse naše prijatelje in sosede vabimo že danes. Zdravo!

Radioprogram

Petek, 8. aprila

11: Šolska ura: Kako nastane film (g. Boris Rihteršič). — 12: Iz naših krajev (plošče). — 12.45: Poročila. — 13: Napovedi. — 13.20: Koncert Radijskega orkestra. — 14: Napovedi. — 18: Ženska ura: Žena v slikarstvu in njeno stremljenje (ga. Elda Piščanec). — 18.20: Čajkovskij: 1812 uvertura (plošče). — 18.40: Francoščina (g. dr. Stanko Leben. — 19: Napovedi, poročila. — 19.30: Nac. ura. — 19.50: Novice o izseljencih. — 20: Koncert Radijskega orkestra. — 21: II. večer gojencev ljubljanskega drž. konservatorija. — 22: Napovedi, poročila. — 22.30: Angleške plošče. Konec ob 23. uri.

Kino Sloga, tel. 27-30
ALAHOV VRT

Skrbno prati se pravi:
perilo zaupati dobremu Schichtovemu terpentinovem milu. S Schichtovim terpentinovim milom negovano perilo nikoli ne porumeni in ostane dolgo časa kot novo.
SCHICHTOVO TERPENTINOVO MILO pere bleščeče belo!

MALI OGLASI

Beseda 50 par, davek posebej. Preklici, izjave beseda Din 1.—, davek posebej.
Za pismene odgovore glede malih oglasov je treba priložiti znamko — Popustov za male oglase ne priznamo.

RAZNO
Najmanjši znesek 8 Din
Beseda 50 par, davek posebej.

POMLADNE NOVOSTI
vseh oblačil, sport, kamgarn, obleke, pumparice, perilo itd.
najceneje
PRESKER
Sv. Petra cesta 14

Aleks. OBLAT,
veletrgovina
vseh vrst čevljev
se priporoča cenjenim odjemalcem.
Sv. Petra cesta 18

KLIŠEJE
ENO- IN VEČBARVNE
JUGOGRAFIKA
SV. PETRA NASIP 23

PRODAM
Beseda 50 par, davek posebej.
Najmanjši znesek 5 Din

Otroške, fantovske in moške obleke kupite najceneje pri
TIVAR OBLEKE
Jerman Martin, Sv. Petra c. 26.
26. R.

MREŽE ZA POSTELJE
dobite najceneje pri Andlovic, mizarstvo in zaloga pohištva, Komenskega ul. 84. 992

ZVONČEK TERPENTIN
5 din.
Zajamčeno čisto jedrnato milo.
Vodnikov trg — Štolfa. 955

SLUŽBE
Beseda 50 par, davek posebej.
Najmanjši znesek 5 Din

FRIZERSKO VAJENKO
sprejme Salon Cokan, Novi trg št. 1. 993

NARODNA TISKARNA LJUBLJANA
KNAFLJEVA 5
IZVRŠUJE VSE VRSTE TISKOVIN PREPROSTE IN NAJFINEJŠE

Makulaturni papir
proda
uprava „Slovenskega Naroda"
Ljubljana, Knafljeva ulica štev. 5

Mednarodni šahovski turnir v Ljubljani

Sestavljena je dokončna lista udeležencev — Turnir se prične 11. t. m. in bo trajal do vključno 27.

Ljubljana, 7. aprila

Končno se je Ljubljanskemu šahovskemu klubu le posrečilo sestaviti listo udeležencev jubilejnega mednarodnega šahovskega turnirja. Od treh inozemskih udeležencev so kmalu dobili pristanek, četrtega pa dolgo ni bilo mogoče najti. Najprej je odpadel avstrijski prvak Eliskases, nato italijanski mojster Castaldi in se je zato pripravljalni odbor obrnil na Sveda Stahlberga in Estonca Keresa. Ta dva pa sta se baš za isti termin dogovorila za medsebojni match in zatorej nista prišla v poštev. Končno se je mojstru Pircu posrečilo pridobiti znanega madžarskega mojstra Lajoša Steinerja in je zdaj dokončna lista udeležencev turnirja naslednja: Szabo, L. Steiner (oba Madžara), Foltys (Češkoslovaška), dr. Tartakower (Poljska), dr. Vidmar, Pirc, dr. Trifunović, Kostić, Bröder, Nedeljković, dr. Astaloš, Tot, Preinfalk, Milan Vidmar ml., Furlani in Šorli. Vsi slednji so domači mojstri z izjemo Furlanija in Šorlija, ki pa po moči gotovo ne zaostajata za marsikaterim izmed navedenih.

Turnir se prične 11. t. m. in bo trajal do vključno 27. t. m. Igralni čas je določen dnevno od 14.30 do 18.30 in od 20.30 do 22.30, le poslednje kolo bodo igrali od 9. do 13. in od 15. do 17. Turnir bo vodil direktor dr. Bajec, igrali pa bodo v veliki kazinski dvorani. Določenih je 8 nagrad in sicer 5000, 3000, 2500, 2000, 1500, 1000, 750 in 500 din, razen tega bodo nenagrajeni prejeli za vsako točko po 50 din. Uredništvo »Jutra« je prispevalo nagrado 500 din onemu Jugoslovenu, ki bo dosegel najboljši uspeh nasproti zmagovalcem.

Od tujih mojstrov je v Ljubljano prispel že dr. Tartakower, ki bo pojutrišnjem odigral simultanko v priredbi Slov. šahovske zveze. V soboto bo prispel tudi naš mojster Kostić, v teku nedelje pa še vsi ostali udeleženci. Ministrstvo za promet je za ves čas turnirja dovolilo polovično vožnjo na železnicah vsem obiskovalcem turnirja.

Na dan 27. t. m., ko se bo končalo poslednje kolo, bo ob 18. slavnostni občni zbor LŠK, nato pa ob 20.30 v Kazini razglasitev rezultatov in razdelitev nagrad. Sledila bo akademija s prav pestrim sporedom. Klubov predsednik, komponist prof. Slavko Osterc, je nalašč za ta večer namreč zložil šahovsko kantato, ki ji je dal ime »Ena kantata o šahu«. Je to humoristična skladba na znane melodije s petjem in godbo ter raznimi vmesnimi zabavnimi vložki. Kantato bodo izvajali 3 solisti, 2 conferenciera in conferencierka. Njena prva točka obsega glasbeni vložek s kupletom o šahovskih klubih in šahu s posebnim ozirom na ljubljanske klube. Ostali del kantate je posvečen izključno posameznim šahovskim figuram in sicer 2. točka kralju, tretja kraljici, četrta trdnjavi, peta lovcu, šesta skakaču, sedma pa kmetom. Izvajali jo bodo izmenično po eden do trije solisti ob spremljevanju mrmrajočega kolektiva. Med kantato bodo tudi 3 deklamacije, od katerih bo zlasti zanimala ona o obrambah. Akademija bo trajala dobro uro, zatem pa bo sledila zabava s plesom s sodelovanjem vojaške godbe.

Šahovski klub se je za turnir dobro pripravil. Novo izvoljeni odbor je v kratkem času svojega delovanja znatno pomnožil vrste članstva in zlasti uredil gospodarsko stran kluba. Za turnir je nabavil nov inventar in sicer 12 šahovskih garnitur »Staunton«, 10 turnirskih ur in eno uro za brze turnirje. Za redno objavljanje turnirja je najboljše preskrbljeno. Na najvažnejših mestnih predelih bodo razobešene turnirske tabele, ki bodo sproti obveščale občinstvo o dogodkih v posameznih kolih.

Na velesejmu v Leipzigu

Premalo časa za ogled tako ogromnega velesejma — Nemci znajo biti zelo gostoljubni

Ljubljana, 7. aprila

Tako je bil torej letošnji velesejem v Leipzigu otvorjen, a razstavljalci in posetniki so šele iz poročil v dnevnem tisku zvedeli za otvoritev. Sicer so pa otvorili velesejem kar sami večinoma že v petek, še bolj pa v soboto, ko se je po velikih razstavnih palačah v mestu in na tehničnem velesejmu kar trlo ljudi. Obisk je bil letos znatno večji, kakor druga leta in tudi poslovni uspeh je močno napredoval. Po končni statistiki je bilo obiskovalcev 304.000, če ne štejemo 85.000 kvalificiranih delavcev, ki jih je poslala v Leipzig na ogled velesejma znana hitlerjevska organizacija »Kraft durch Freude«. Obisk je bil za 15.6% večji kakor lani. Razstavljalcev je bilo 9549 za 7.5% več kakor lani. Seveda so pa to same velike tvrdke, tako da bi lahko s svojimi izdelki napolnile že celo mesto.

Na dan otvoritve so nam hoteli prijazni gostitelji razkazati velesejem, pa je moralo vodstvo po njem ta dan odpasti, ker smo bili povabljeni v »Gewandhaus«, kjer smo prisostvovali oficielni otvoritvi velesejma in poslušali govor ministra Funka. Zvečer je bila pa zopet gostija. Nemci sicer niso taki sladokusci kakor smo mi in pri njih niso v navadi tako obilni banketi kakor so bili še nedavno pri nas. A tudi tam brez tega ne gre. Častne goste je pač treba primerno sprejeti in pogostiti in Nemci znajo biti izredno gostoljubni. Zopet smo se zbrali v krasnih prostorih »Harmonie«. Večer, posvečen inozemskim novinarjem, je bil bolj oficielnega značaja, kakor sobotni družabni sestanek. Povabljeni so bili predstavniki oblasti in prišel je tudi minister Funk. Dejal je, da ga zelo veseli, da more posedeti malo med novinarji, saj je bil še nedavno tudi sam novinar. Kaj hitro je prišla polnoč, ko moraš v Nemčiji hočeš nočeš dati vinu slovo in se preseliti k pivu. Še malo smo posedeli in pokramljali v pritličju, pa je bil že drugi dan bivanja v Leipzigu končan.

Še dva dni smo bili gostje velesejmske uprave. Za ogled tako ogromnega velesejma dva dneva ne pomenita skoraj nič. Komaj bi si dobro ogledal v enem dnevu dve razstavni palači ali zelo površno tehnični velesejem, a vseh razstavnih palač je menda 26. Poleg tega je bilo pa priključenih letošnjemu velesejmu še več specielnih razstav, ki je bila vsaka zase tako obsežna, da bi moral hoditi po nji od jutra do večera. Med njimi je bila posebno zanimiva razstava glasbenih instrumentov in bogata, zelo poučna razstava bivših nemških kolonij. Bežen pogled po eni ali dveh razstavnih palačah ti že pokaže vso solidnost nemške industrije in njeno veliko prizadevanje, da spravi na trg čim boljše in lepše izdelke, da bi tako mogla uspešno kljubovati tuji konkurenci. Nemčija si po vojni le polagoma in z največjo težavo utira pota na inozemska tržišča in mora zato njena industrija napenjati vse sile, da s kvalitetnimi izdelki izpodriva industrije drugih držav. A Leipzig je s svojim velesejmom najboljše merilo, kako veliki uspehi so bili že doseženi na tej težki poti. Nemčija je že zopet zavzela svoji gospodarski moči in visoki stopnji svoje tehnike odgovarjajoče mesto v svetovnem gospodarstvu, ona je celo prodrla že dalje kakor je bila pred vojno.

V ponedeljek smo imeli napovedano vodstvo po velikem tehničnem in stavbnem sejmu. Zbrati bi se bili morali ob 10.30 pa ni bilo nikogar. Vsaka stvar ima svojo dobro in slabo stran, tako tudi gostije. Zvečer posediš v prijetni družbi malo predaleč čez polnoč, zjutraj se ti pa noče iz postelje. Sicer bi pa nobeno vodstvo po tem labirintu vseh mogočih strojev in strojnih naprav nič ne pomagalo. Izgubiš se v njem kakor pesek v morju, da sam ne veš, kje bi začel in kje končal, toliko je tu zanimivega, novega, praktičnega in presenetljivega. Saj brni, ropoče, tolče in bobni samo v enem teh ogromnih razstavnih paviljonov nad 5000 strojev vseh dimenzij v polnem obratu. Ko vstopiš, se ti zdi, da si prišel v svet železnih in jeklenih hlapcev človeškega duha, pokornih in poslušnih vsakemu gospodarjevemu migljaju in, vendar tisočkrat in tisočkrat močnejšemu od njega. Čudovita je ta sinfonija strojev v službi človeka. V strojni industriji so Nemci v splošnem gotovo prvi na svetu. Tu se najlepše vidi vsa moč njihovega do najmanjših podrobnosti organiziranega dela in njihovih izrednih sposobnosti.

Vstopiš, pogledaš tja, zaviješ mimogrede še na gradbeni velesejem, da pogledaš, kaj je novega v tej stroki in prineseš prijatelju nekaj prospektov, potem pa zbežiš iz tega modernega Babilona, da spraviš v red svoje misli in da ti utihne šumenje v ušesih. V mestu življenje ne buči tako kakor tu, tam ni strojev, vsaj jeklenih in železnih ne. Ljudje so koncem koncev tudi stroji, le da imajo še razum, ki jim je pa prej v škodo, nego v korist. Kot tujca te v prvi vrsti zanimajo cene, čeprav nimaš namena bog ve kaj kupovati. Industrijski izdelki so v Nemčiji v splošnem nekoliko cenejši kakor pri nas, na drugi strani pa po kvaliteti večinoma boljši. Posebno ugodno lahko kupiš čevlje, dočim so cene obleke približno enake našim. Nekoliko cenejše kakor pri nas je perilo, znatno cenejše so pa razne drobnarije, ovratniki, žepni robci, kravate itd. Tudi damska konfekcija je cenejša, izbira pa mnogo večja in tudi mnogo več paše za oči in dober okus kakor pri nas. Nekaj posebnega so nemške slaščičarne, bogato založene zlasti z raznimi čokoladnimi izdelki, bonboni najrazličnejših vrst, razmeroma poceni, čeprav je marka visoka. Živila so pa kot rečeno dražja kakor pri nas, tako da je v Nemčiji v pogledu prehrane slabše kakor v naši izrazito agrarni državi. Imajo pa Nemci tudi vseh živil v izobilju in draginje ne čutijo nobene, ker so plače in dohodki temu primerno urejeni.

J. Z.

Krematorij za polarnim krogom

Reformatorske cerkve same ustanavljajo krematorije, katoliška pa še vedno nasprotuje sežiganju mrličev

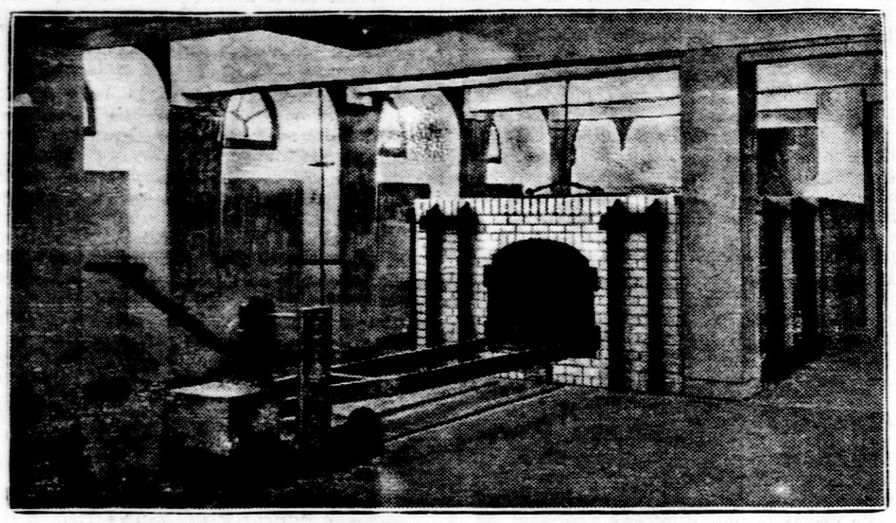

Pogled v notranjost krematorija v Pardubicah v ČSR

Najdalje na evropskem severu ležeči krematorij je imelo doslej mesto Kiruna. Oni dan je bil pa otvorjen krematorij na norveških Lofotih v naselbini Stamsundu na 86.° severne širine. To je tudi sicer zanimiv dogodek, kajti cerkvena oblast je sama sklenila prizidati k cerkvi krematorij, tako da tvori s cerkvijo celoto. Krematorij je blagoslovil škof polarnih krajev dr. Eivind Berggrav. V mrzlih polarnih krajih imajo krematoriji še poseben pomen. Zemlja je tam skoraj vse leto zmrznjena tako globoko, da mrličev ne morejo pokopavati, temveč jih puste ležati v mrtvašnicah in šele ko se zemlja odtaja, jih pokopljejo. To je pa zelo mučno za svojce, pa tudi v zdravstvenem pogledu ni priporočljivo.

Že davno je dognano, da je sežiganje mrličev iz zdravstvenih in tudi pietetnih vidikov najbolj priporočljivo. Zato ni čuda, da ima vedno več pristašev, posebno med inteligenco. Pri nas ta pokret še ni tako razširjen, kakor v drugih naprednejših državah, recimo na Češkoslovaškem, kjer so mnogi odličniki pred smrtjo določili, naj njihove zemske ostanke sežgo. Naj omenimo samo dr. Rašina, Čapka-Choda, Herrmanna, Holečka in Jiraska. Reformatorske cerkve ne odklanjajo sežiganja mrličev, ker ne nasprotuje krščanskim načelom. Ugledni predstavniki teh cerkva so celo pionirji sežiganja. Reformatorske cerkve v državah, kjer zakoni to dovoljujejo, imajo celo lastne krematorije. Tako prevladujejo na Švedskem in v Švici cerkveni krematoriji. Vnet zagovornik sežiganja mrličev je evangeljski prošt dr. John Janson, ustanovitelj cerkvenega krematorija v Luley na Švedskem.

Reformatorske cerkve v vseh državah ustanavljajo krematorije in posebna pokopališča za žare s pepelom, kjer lahko počivajo tudi zemski ostanki drugovercev. V sloveči Westminstrski opatiji sme biti položen k večnemu počitku samo pepel umrlih, nikakor pa ne trupla, čeprav bi bila balzamirana. Tudi na češkoslovaškem imajo več takih pokopališč, ki so last evangeljske ali češkoslovaške cerkve. Rimskokatoliška cerkev je pa še vedno nasprotnica sežiganja mrličev, čeprav njeni ugledni cerkveni pisatelji, kakor dr. Aichner, jezuit Noldin, cerkveni učitelj Dominik Prümmer v svojih spisih izjavljajo, da sežiganje mrličev nikakor ne nasprotuje krščanskim načelom in da niti iz verskega vidika ne more biti nobenih ugovorov proti njemu. Sežiganje mrličev odklanjajo samo zato, ker ga je papež leta 1886 prepovedal. Do te prepovedi je bilo pa mnogo visokih rimsko katoliških dostojanstvenikov v italijanskih krematorijih sežganih. Na Češkoslovaškem je bilo od vseh 6369 lani sežganih mrličev 2985 ali 46.9% rimokatolikov.

Milijon kilometrov za nevesto

Znana francoska pevka in hollywoodska filmska zvezda Lily Ponsova je na poti v svojo domovino, kjer hoče zaključiti svoj ljubezenski roman z zakonskim jarmom. Poročila se bo z dirigentom Kostelanetzem, s katerim je že 18 mesecev zaročena. Ta zaročenca sta senzacija Amerike, ker ni bilo še nikoli medsebojno tako oddaljenih zaročencev, ki bi se tako pogosto videla. Lily Ponsova je po poklicu vezana na Hollywood, Kostelanetz je pa dirigent orkestra v New Yorku. Med obema mestoma je 5.000 km razdalje. To pa ne moti zaljubljenega ženina, da bi vsako soboto ne vstopil v prometno letalo in ne izstopil drugo jutro na letališču v Hollywoodu. Pri svoji nevesti ostane največ osem ur, zvečer pa sede zopet v letalo in v ponedeljek je že zopet v New Yorku.

V 18 mesecih je prepotoval Kostelanetz z letalom vsak teden 10.000 km samo zato, da bi lahko obedoval s svojo nevesto. Ameriška javnost je seveda navdušena za te sentimentalne dokaze plamteče ljubezni. Nam v Evropi bi se zdelo kaj takega dokaz prismuknjenosti. Kostelanetz je prepotoval z letalom skoraj milijon kilometrov, odkar je zaročen. Tega najbrž ni storil samo za zabavo, temveč tudi za reklamo.

Obuti purani

Zdaj, ko so se ponekod tako razširile živalske kužne bolezni, delajo poskuse, kako zaščititi živino pred okuženjem. Živini nataknejo na noge posebne gumijaste čevlje in to jo večinoma obvaruje okuženja. V zvezi s tem je zanimiva vest, ki jo priobčujejo angleški listi o nekem avstralskem farmarju. Mož se peča v Novem Južnem Walesu z rejo puranov in pošilja jih za božične praznike v vse anglosaške dežele.

Njegova farma je pa oddaljena več sto milj od najbližje železniške postaje, odkoder gredo purani po železnici na vse strani; do postaje pa morajo hoditi. Pot je pa zelo slaba in purani so se vedno ranili v noge, tako da jih je moral farmar prodati ceneje. Farmar je razmišljal, kako bi si pomagal in v glavo mu je šinila originalna misel, da bi purane nekako obul. Seveda pa ni mogoče misliti, da bi nataknil vsakemu puranu na noge čevljčke. Farmar je bolj iznajdljiv in pomagal si je tako, da vtakne puranu noge v toplo smolo, potem pa v pesek. Ko se smola s peskom strdi, so purani kakor obuti in prihajajo na železniško postajo povsem zdravi. S tem je pa tudi njihova cena poskočila, da ima farmar večkrat povrnjene stroške za smolo.

Tetoviranje v modi

»New York Times« poročajo, da se je v Londonu močno razširila moda tetoviranja. Prej so se dajali tetovirat samo ljudje nižjih slojev, zdaj je pa zašla ta moda tudi med gospodo. Mnoga dekleta iz uglednih rodbin smatrajo to za lepši okrasek nego nositi kak obliž. Mnogi ljudje nosijo na ramah tetoviran kraljevski monogram. Moda tetoviranja je prišla prav za prav od tod, da je postalo splošno znano, da si je dal kralj Jurij V., predno je zasedel prestol, tetovirati na levi roki zmaja z rdečo rjavo in zeleno barvo. Znano je tudi, da so se dali tetovirati ruski car Nikolaj II., švedski kralj Oskar in grška kraljica Olga, ki je bila častni admiral ruskega vojnega brodovja.

Najzanimivejši primer tetoviranja je pa nedvomno tetoviranje nekega Francoza iz nižjih slojev. Okrog vratu si je dal tetovirati napis »Krvnik, mahni točno po črti«, označeni s pičicami«.

Izpred obrtnega sodišča

NARAVNOST IZMIŠLJENE NAVEDBE V TOŽBI

Francek, ki je komaj prekoračil 14. leto, je tožil stavbnika za 2843.75 din; v tožbi je trdil, da ga je stavbnik sprejel na delo za pogojeno mezdo po 3.25 din na uro; opravil je 875 ur, za katere ni prejel nikake plače. Stavbnik je odklanjal plačilo, češ da on sploh nikdar ni sprejel Francka na delo, tedaj mu tudi ničesar plačati ne more in noče. Razprava pa je pokazala to-le: Stavbnik je prevzel gradnjo več majhnih hišic; ko so bile hišice v surovem stanju dogotovljene, je stavbnik oddal ometanje in čiščenje zidovja Franckovemu očetu na *akord* za dogovorjeno akordno plačo; delavce je prideljeval stavbnik, plačeval jih je pa Franckov oče, za kar mu je stavbnik dajal denar proti poznejšemu obračunu. Oče je sina na svojo roko pritegnil k delu. Ko je gradbeni tehnik nekega dne videl fanta pri delu, je vprašal očeta, kaj ta fant tukaj dela, oče pa je odvrnil, da ima fanta zato pri sebi, da ne pohajkuje. Na podlagi tega je sodišče zaključilo, da toženec Francka ni sprejel na delo in da torej med strankama ni obstojalo nikako službeno razmerje. Neverjetna je tudi trditev v tožbi, da bi bil stavbnik obljubil komaj 14 letnemu fantu po 3.25 din mezde na uro, dočim so prejemali odrasli in izvežbani delavci v istem podjetju samo po 3 din na uro. Francek je tožbo izgubil in tudi pritožba na višjo instanco mu ni nič pomagala.

ČE RAZNAŠALEC STRANKAM KRUH KREDITIRA

Viktor je bil raznašalec kruha pri pekovskem mojstru; dogovorila sta se, da bo Viktor prejemal za delo 15% izkupička za raznešeni kruh ter hrano in stanovanje. Mesečni zaslužek v denarju je znašal okroglo po 400 din. Nekega dne je mojster Viktorja odslovil brez odpovedi, na kar je sledila tožba, v kateri je Viktor zahteval 200 din kot odškodnino za 14-dnevno odpovedno dobo. Mojster je navajal, da je imel opravičen vzrok za takojšen odpust, ker je Viktor brez dovoljenja kreditiral strankam kruh; če pa bi Viktorju pristojala odškodnina 200 din, mora pa Viktor njemu povrniti 250 din, ker je za to vsoto strankam prodal kruha na upanje. Viktor je priznal, da je kreditiral kruha za 250 din, toda trdil je, da mu je mojster to dovolil. Po zaslišanju prič se je dognalo, da je mojster rekel, da lahko kreditira, *če komu zaupa*. Sodišče je zaključilo, da Viktor s kreditiranjem ni nič kaj takega zagrešil, da bi ga bil smel mojster brez odpovedi odsloviti; zato ima Viktor pravico do odškodnine za 14-dnevno odpovedno dobo. Nasprotno pa Viktor dolguje mojstru znesek 250 din, ker je brez mojstrovega dovoljenja plačila nezmožnim strankam prodajal kruh na upanje.

ROLF FREMONT: 113

Svet v razvalinah

Pustolovski roman

Kako prav je storil Harris, da je omenil tudi nesrečni konec te podmornice. Torej tudi tu je odločila pomota. Nehote je uničil menda gnezdo morskih roparjev, ki jim je težila vest kopica zločinov, umorov in ropov.

Če je tako, si pa ni treba delati nobenih očitkov, saj niso izgubili življenja ljudje zaradi malenkosti. Kako ga je to veselilo in kako globoko si je prvič od onega usodnega dne oddahnil. Saj je storil človeški družbi celo uslugo, da jo je rešil tolpe zločincev.

Lytton je znova prečital tisti odstavek pisma, potem se je pa ustavil njegov pogled na koncu pisma. Jezila ga je zdaj prav za prav zadnja Harrisova ponudba. Le kako je mogel misliti, da bi se zapletel on, Lytton, v tako grdo igro.

Ne, tega ne bo nikoli dočakal, posebno zdaj ne, ko mu bo vlada v priznanje njegovih zaslug gotovo izrekla zahvalo in ga počastila z novim zaupanjem.

Lytton se je znova zamislil nad Harrisovim pismom in ...man si je prizadeval najti nitko, ki bi ga privedla iz labirinta najrazličnejših domnev. Sredi tega razmišljanja je pa naenkrat dobil uraden dopis iz centralnega inspektorata:

— Aha, pohvalno priznanje, — je pomislil in odpečatil pismo. — To pot so se pa zelo požurili.

Razgrnil je polo in čital:

»Carinskemu inspektoratu v Bostonu.

Poročilo z dne 5. julija se vzame uradno na znanje, centralni inspektorat je pa prisiljen pripomniti — zaenkrat v obliki najblažjega očitka tole:

1. Bodi napnadno opravičeno, zakaj sta bila uporabljena dva torpeda, ko je bila zasledovana ladja zadeta že s prvim. Po točki 74 navodil mora vsak poveljnik brezpogojno čim bolj štediti materijal, kar se pa to pot ni zgodilo.

Centralni inspektorat si namreč pridržuje za primer, če bi odrejeno opravičilo ne zadostovalo, ukreniti vse potrebno, da dobi državna blagajna po odgovorni osebi povrnjeno škodo.

2. Po predpisih odstavek 8. točka 97 c je treba zasledovati tihotapski ladji po možnosti samo onemogočiti nadaljno vožnjo tako, da jo je mogoče zajeti. Treba je namreč še dokazati, zakaj se v tem primeru ni zgodilo tako in zakaj je bila podmornica, ki bi bila postala državna last, tako težko poškodovana, da se je potopila.

3. V poročilu ni povedano — v nasprotju z jasno določbo točke 126 d — ali je zasledovana ladja vozila mnogo prepovedanega tovora in ali je bilo ukrenjeno vse potrebno, da bi se ta tovor uničil.

4. Centralni inspektorat je dobil zaupno poročilo, da . . «

Lytton ni čital do konca.

Vrgel je zmečkani uradni dopis jezno pod mizo, potem je pa dvignil oči in roke k nebu — tu seveda zastopanem samo po uradnem stropu — in počil je v tako ciničen smeh, da so iz sosednje pisarne uradniki prestrašeno pomoliti glave skozi priprta vrata misleč, da se je kapitanu Lyttonu naenkrat zmešalo.

— O, Harris, Harris! — je vzkliknil le-ta potem z gromkim glasom, kakor je klical nekoč Kyros stoječ na grmadi modrijana Solona.

— Kako modro si ravnal, kako pameten je bil tvoj nasvet!

In brez oklevanja je segel v predalček svoje pisalne mize, vzel iz nje polo papirja in jel pisati:

»Dragi gospod inspektor!

— — — — — — — — — —

EPILOG

Intimno pripovedovanje mr. Jenkynsa je bilo kot rečeno končano šele tretjega večera. Ko je umolknil, so se zbrali poslušalci okrog njega, zahvalili so se mu za njegov trud in prijaznost, a ko sem prišel na vrsto jaz, sem priključil zahvali še vprašanja:

— A konec te zgodbe?

— Konec? — je ponovil mr. Jenkyn začudeno. — Morda bo to zadostovalo?

Odkimal sem z glavo.

— Nam že, toda čitateljem teh dogodivščin najbrž ne. Ti bi radi vedeli vse, kar se je zgodilo z njihovimi junaki, a tu imamo končano samo zgodbo o ubogem Bensonu in nekaterih drugih. Kaj pa Arthur, Evelina, Boris Karlyč . . .?

— Ah, tako, — se je zasmejal mr. Jenkyn.

— Oprostite, nisem vedel, da je treba omeniti tudi to. Sicer imate pa prav, dajmo vsakomur, kar mu gre.

— Da, potreben je samo kratek epilog. To je lepa navada in nerad bi priključil vašemu zanimivemu pripovedovanju samo fantastične izmišljotine. To bi škodovalo zgodovinski resnici.

— Naj torej zaključim to zgodbo s kratkimi besedami, — je pritrdil mr. Jenkyn čeprav že z nekoliko zastrtim glasom.

— Arthur in Evelina sta si kmalu opomogla od svojih lažjih ran, čez pol leta sta zapustila Benson Works in odpotovala v Evropo. Po povratku sta postala srečna zakonca in v novo zgrajenem domu sta si spletla mehko gnezdece svoje ljubezni. Zadostuje to?

— Gotovo. Zelo dobro, vsestransko zadovoljivo, — sem odgovoril.

— Boris Karlyč, Fedor Prosov, Nikolaj Rostovski in Andrej Karagin so postali člani tovarniške naselbine, kjer so našli slednjič novo domovino in dom.

Čeprav so z velikim samozatajevanjem opustili svoje prejšnje načrte, se je vendar posrečilo Bouvieru in Evelini izpremeniti njihove nazore in prepričati jih, da so težke žrtve, doprinešene ob tragičnem koncu »Marxa-Maščevalca«, ublažile tudi tako zagrizeno sovraštvo kakor so ga gojili oni.

Spominjajoč se domovine, ki v njeno vstajenje k radostnejšemu življenju neomajno verujejo, delajo zdaj ti možje marljivo in tako so našli po dolgem času trpljenja in blodenj svoj mir in zadovoljstvo.

Urejuje Josip Zupančič — Za »Narodno tiskarno« Fran Jeran — Za upravo in inseratni del lista Oton Christof — Vsi v Ljubljani